

**KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ**

**CUMHURİYET MECLİSİ**  
**TUTANAK DERGİSİ**

12'nci Birleşim  
9 Aralık 1991, Pazartesi

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZEL GÜNDEM

1. 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısının  
(Y.T.No:130/2/91) Saptanan Program  
Çerçevesinde Görüşülmesi;

1. Program 06; İçişleri, Köyişleri ve  
Çevre Bakanlığı Bütçesi,

992 - 1040

2. Program 07; Ulaştırma, Bayındırlık  
ve Turizm Bakanlığı Bütçesi.

1041 - 1087

- 992 -

- BİRİNCİ OTURUM -

Açılış saati: 10.13

BAŞKAN - Meclis Başkan Vekili Dr. Vehbi Zeki Serter  
KÂTİPLER - Kutlu Evren  
Ünal Üstel

BAŞKAN - Buyurun sayın milletvekilleri;

Sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisinin 2'nci Dönem,  
2'nci Yasama Yılı'nın 12'nci Birleşimini açıyorum.

Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır.

(Ad okunarak yoklama yapıldı.)

KÂTİP - Toplantı yeter sayısı vardır Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; toplantı yeter sayısı vardır.

Bugün sunuş olmadığından gündem gereği doğrudan Bütçe Yasa  
Tasarısının görüşmesine geçiyoruz. İlk olarak Program 06, İçiş-  
leri, Köyişleri ve Çevre Bakanlığı Bütçesi görüşülecektir.

Ödenekleri okur musunuz lütfen.

KÂTİP - Program 06 İçişleri, Köyişleri ve Çevre  
Bakanlığı. Alt program 01-02 Yönetim Hizmetleri. Personel  
giderleri 332,448,000. Cari giderler 2,744,807,000. Yatırımlar  
3,500,000,000. Transferler 3,340,460,000. Alt program  
9,917,715,000.

993/...

Alt program 03 Taşra Örgütü. Personel giderleri 3,747,112,000. Cari giderler 107,000,000. Yatırımlar yok. Transferler yok. Alt program 3,854,112,000.

Alt program 04 Merkezi Cezaevi. Personel giderleri 3,978,261,000. Cari giderler 447,890,000. Yatırımlar yok. Transferler yok. Alt program 4,426,151,000.

Alt program 05 Nüfus Kayıt Dairesi. Personel giderleri 573,765,000. Cari giderler 181,700,000. Yatırımlar yok. Transferler yok. Alt program toplamı 755,465,000.

Alt program 06 Muhaceret Dairesi. Personel giderleri 1,036,825,000. Cari giderler 229,340,000. Yatırımlar yok. Transferler yok. Alt program toplamı 1,266,165,000.

Alt program 07-08 Su işleri Dairesi. Personel giderleri 9,986,241,000. Cari giderler 1,347,150,000. Yatırımlar 45,100,000,000. Transferler yok. Alt program toplamı 56,433,391,000.

Alt program 09 Jeoloji ve Maden Dairesi. Personel giderleri 4,758,636,000. Cari giderler 172,100,000. Cari Yatırımlar 1,325,000,000. Transferler yok. Alt program toplamı 6,255,736,000.

Alt program toplamı 10, Çevre Koruma Dairesi. Personel giderleri 2,134,056,000. Cari giderler 56,500,000. Yatırımlar 50,000,000. Transferler yok. Alt program toplamı 2,240,556,000. Program toplamı 85,149,291,000.

BAŞKAN- Sayın milletvekilleri;... Arkadaşlar lütfen yerinize oturur musunuz? Yerinize oturmadan başlatmayacağım toplantıyı. Lütfen, devam etmeyeceğim. Sayın Adaoğlu, lütfen oturun efendim.

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Hay hay Sayın Başkan,

BAŞKAN- Lütfen Sayın Adaoğlu. Sayın Curcioğlu, lütfen oturun efendim.

HÜSEYİN CURCIOĞLU (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Yeni mi çıktı efendim bu?

BAŞKAN- İşitemiyor arkadaşlar, şikâyet geliyor devamlı. Yeni çıktı diye değil. Tamam canım. Arada konuşabilirsiniz. Fakat devamlı olursa, huzursuzluk çıkar.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Sayın Başkan, usul hakkında konuşabilir miyim?

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Girne)(Yerinden)- Meclisin havası kaçır Sayın Başkan.

BAŞKAN- Buyurun efendim, buyurun.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Sayın Başkan, zannediyorum geçmiş bütçelerde izlediğimiz yöntemi burada da izlemekte fayda var. Yani, önce Sayın Maliye Bakanı da öyle yaptılar. Bir bütçenin takdimini yaparlar. Yani, Komisyonda olsun, Genel Kurulda olsun. Ondan sonra biz gereken eleştirileri veya önerileri yapıyoruz. Onun için bundan böyle, çünkü, geçen gün anormal bir durum oldu. Dışişleri Bakan Vekili en son konuştu. Bizim elimizde olmayan bilgiler en son ve kapattı. Söz almak istiyoruz. Almayacağımızı belirttiğimiz için yapmadık bunu. Onun için her Bakanlık, eğer yani hazır olanlar öncelikle kendi konuşmasında yarar var. Dünyanın her tarafında bu böyledir.

KENAN AKIN (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Tenkitlerinizle belki de iyileştirme konusunu getirecek?

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Belki konuşmayacağım konu vardır. Konuşuyorum boşuna.

BAŞKAN- Sayın Bakan, siz şimdi mi konuşacaksınız, daha sonra mı konuşacaksınız?

İÇİŞLERİ, KÖYİŞLERİ VE ÇEVRE BAKANI SERDAR DENKTAŞ (Yerinden)- Daha sonra.

BAŞKAN- Daha sonra konuşacaksınız. Evet, Sayın milletvekilleri; İçişleri, Köyüşleri ve Çevre Bakanlığı Bütçesi üzerinde söz isteyen var mıdır efendim? Sayın Kotak. Başka söz isteyen kimdir efendim? Başka söz isteyen var mıdır? Sayın Kenan. Başka? Buyurun Sayın Kotak. Sayın Hacıahmetoğlu söz istiyor musunuz?

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Girne)(Yerinden)- Evet, söyledik efendim. Her bakanlıkta.

BAŞKAN- Evet.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)- Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben sadece bunu, İçişleri, Köyüşleri ve Çevre Bakanlığı için belirtmedim. Aslında bu genellemeyi yapabilirsek ve UBP Grubu bu konuda yeni bir politika izlerse, en azından bizim burada yapacağımız konuşma yarıya inebilir. Mevzu budur. Bu yöntem daha önce de bu meclislerde ve diğer meclislerde uygulanan yöntemdir. Bakanlık kendi politikasını, hedeflerini açıklar. Ondan sonra da gereken öneri ve eleştiriler gelir. Temennimiz, bundan böyleki, ilgili bakanlık bütçelerinde bunun izlenmesidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İçişleri, Köyişleri ve Çevre Bakanlığı, zaman zaman kurulan hükümetlerde bazı fonksiyonların bağlandığı veya geri alındığı ve yeniden tanzim edildiği bir bakanlık olma özelliğini korumaktadır. Yani, 1975'e kadar geri gidersek, göreceğimiz ki İçişlerine zaman zaman daha önce Adalet Bakanlığı bağlanmıştı. sonra, anaysayla buna gerek olmadığına karar verenler, o zaman değişik fonksiyonları bağlama eğilimine gittiler. Hatta bazan İçişleri, Dışişleri ve Savunma bile olabildi. Şimdi yerli yerini buldu ve bağımsız bir Bakanlık olarak sürdürmektedir işlevlerini. Buna köy sözcüğünü eklesen de, eklemesek de, aslında bizim yasalarımız köy fonksiyonlarını veya iyileştirmesini İçişlerine geçmişten beri bağlamaktadır. Çevre Bakanlığının bağlanması da, işte dünyada evvela çevre kirletildi. Şimdi de tgemizlenerek ekonomik çıkar sağlamak isteyen bir dünya yeniden bir çevreciliği yaşattılar. O da olumlu. Buna da çevre eklenmiş oldu. Benim görüşüm, başından beri iyileştirmek istediğimiz olay İçişlerinde, örgüttür. Dışişlerinde dışa dönük örgüt, İçişlerinde içe dönük örgütün sürekli yenilenmesi ve tamamlanması gerekmektedir. Bu, halka doğru, yani köye kadar gittiğimizde bir devamlılığı olan ve bir emir zinciri içerisinde, aşağıdan yukarıya, yukarıdan aşağıya isteklerin gelmesi ve emrin aşağıya gitmesi ve yerine getirilmesi ve hatta öbür bakanlıklar arasında ciddi bir koordinasyonu gerektirir.

Fakat başından beri bir tutuculuk yaşandı ve İçişleri Bakanlığının elinde olması gereken yetkiler bu Bakanlığa verilmedi. Verilmemeye de devam edilmektedir. Türkiye'de vilâyetin tepesine vali oturmaktadır ve vali geriye kalan bakanlıkların da hem temsilcisi o vilâyette, bir defa en üst kademedekidir, hem de icracısıdır ve öbürünün de denetleyicisidir. Bizde geçmişte örneğin kaymakamların başkanı, kaymakamların başkanlığında sağlıkla ilgili veya diğer konularla ilgili fonksiyonlar var ve götürmekteydiler. Ancak giderek Federe Devlet döneminde de hatta 1974 öncesinde de hiçbir bakanlık kendi yetkilerini devretmek istemediği için kazalarda bu yetkiler havada kalmıştır ve kaymakamlar hiçbir zaman 1960 kaymakamının yetkilerini elde edememişlerdir. Bunun için Bilgehan'ın zamanında bir yasa yapıldı ama o yasa da tam olarak o yetkileri veremediği için yine aynı boşluk sürüp gitmektedir. Bence yapılması gerekenlerin başında bu gelmektedir. Üç veya dört merkezden yönlendirme şeklinde gitmekte olan hizmetlerin ben bakanım, herhangi bir bakanlığın ismini vermek istemiyorum, benim verdiğim emir pekalâ kendime bağlı birimler tarafından yerine getirilecektir. Doğrudur. Ama birinin de denetlemesi gerekmektedir, birinin de yönlendirmesi gerekmektedir ve devlet adına içte bunu yapacak olan da İçişleri Bakanlığıdır, İçişleri Bakanlığının bağlı birimleridir. Yani bir kaymakam o kazanın gerçekten hükümet temsilcisi olmak durumundadır. Öyle örnekler görmekteyiz ki işte çeşitli zamanlarda biz de aynısını yaşadık. Herhangi bir bakan ansızın çıkıp falan merkezlere gitmekte, falan köylere gitmekte, emir kumanda söylemekte ama İçişleri Bakanlığının veya o bölgedeki nahiye memurunun haberi bile olmamaktadır. Bu büyük sorunlar yaratan bir olaydır. Bizim yetki devrine yanaşmamamızın getirdiği anomalidir. Bunun bir yasa ile giderilmesi ve yerine getirilmesi, küçük bir devletin fonksiyonlarını daha da etkin kılacaktır. Görüşüm budur.

Meslek memurlarının burada da yetiştirilmesi ve aşağıdan yukarıya terfi mekanizmalarının çalıştırılması Dışışlerinde olduğu gibi gereklidir ve bu alanda yetişen insanların istihdamı elbette geriye kalanların, deneyim kazananların da atılması anlamında değildir benim sözlerim. Zaman içerisinde birbirine devrederken bu bilgi ve becerinin bir yukarıya çıkarılması zorunluluğu vardır.

Köyler açısından İçişleri Bakanlığının ova yolları, köy yolları, köy temizliği ve bu fonksiyonların icrası geçmişte değişik yöntemlerle ele alınmakta, Bayındırlığın Plânlama İnşaat Dairesi ile paralel hizmetler götürmekteydi. Yani ölü mevsimde köylünün eline 5-10 kuruş para geçebilmesi için yapılabilir mevsimde ova yollarının ve köy yollarının tamiri ve bakımı, onarımı o dönemlere rastlatılırdı ki köylü o kesimde, o kendine yakın, köy yakınlarındaki iş alanında çalışabilir ve belirli miktar ek gelir elde edebilirdi. Bunun ortadan kalktığını gözlemliyoruz. Lefkoşa'dan kür kür arabaların çıktığını, tabii gideceği merkeze gidene kadar iki üç saat geçtiğini, iki üç saat da dönüşte harcadığına göre iki saat da çalışabildiğini hepimiz bilmektesiniz. Bu konunun üzerine gidecek değilim. Ancak bu ülkede uzak mesafeler vardır, gidilmeyen yerler vardır ve yolları bugün elden çıkmak üzeredir. Bunu demek bedavadır. Son yaptığımız uzun gezilerin içerisinde büyük sorunlarla karşılaştığımız meydandadır. Örneğin bundan böyle artık bir Yeni iskele'den itibaren Kantara'ya, Kantara'dan sonra tekrar dağın kuzey yamacından giderseniz ve sahil yolunu daha giderseniz evet bir sahil yolu projesi vardır ama bu anlama gelmez ki o sahil yolu projesi tamamlanıncaya kadar ben bu deliği olsun tıkamayacağım veyahut da buna basit bir iyileştirme yapmayacağım anlamını taşımaz.



Bakanlığa bağlı dairelerde Muhaceret, Nüfus Kayıt Dairesi, Merkezi Cezaevi, Su İşleri ki kalem kalem geleceğiz bunlara. Jeoloji Maden ve Çevre Koruma gibi Daireler görülmektedir bütçe içerisinde. Muhaceret olayının üzerinde herkes durdu. en son da nihayet, Avrupa Konseyinin kararıyla Cuco bizi denetlemeye geldi. Biz, eğer, artık kendi devletimize sahipsek, kendi sayılarımıza, rakamlarımıza da gizli saklı sahip olmamıza hiç gerek yoktur. Kimseden korkacak halimiz yoktur. Bu ülkede bir sömürgeleştirme sözkonusu değildir. Uluslararası plâformda artık bu söz söylenebilmektedir. Amerika temsilcisi, Kıbrıs konusundaki temsilcisi Ledsky bile bunu söyleme mecburiyetinde kalabilmiştir. Onun için Muhaceret Dairesinin apaçık, kayıtlarını ciddi şekilde, artık bilgisayarlaşmak suretiyle tutması ve bundan çekinmemesi kaçınılmazdır. Bu ülkedeki sayılar bellidir. İş hacmi arttığı zaman yurttaş olmayıp da, sadece iş olanağı için gelenler de vardı. Gelenler oldu, gidenler oldu. Bir miktar da tortusu bulunanlar oldu. Muhaceret Dairesinin bu konudaki titizliğini göstermesi gerekmektedir. Yurttaşlığa alım işlemlerinin daha düzgün gitmekte olduğunu yaptığımız temaslar içinde gözlemlemekteyiz. Bu konuda yasaları uygulamak ve en azından bu çerçevede içerisinde yeni, kimi aman, kimseye yurttaşlık vermeyiniz iddiasındadır. Kimi, hizmet edenlerin yurttaş kabul edilmesi gibi görüş ve düşünceleri bulunmaktadır. Birinci ve İkinci Barış Harekâtına katılanların yurttaşlık hakları vardır. dolayısıyla 20 Temmuz'dan sonra bu devletin çeşitli birimlerinde verilmiş olan kararların öncelikle yerine getirilmesi gerekmektedir. Çünkü, buraya gelinmiştir. Büyük bir hizmet verilmiştir. Bu bir hak ise, yapılan başvuruları o veyahut bu nedenlerle geri çevirmemek gerekmektedir. Bunun geçmişte büyük boyutlara varan eleştiriler, seçim zamanı gelmek ve seçim zamanı gitme olayları idi. Sayın Başbakanla bu salonda anıttığımızıza göre, Anayasada ele alınacağına göre, zannederim bu sorunlar

o Anayasa maddeleri içerisinde de dikkate alınabilir. Ama, eğer Birinci, İkinci Barış Harekâtına adam katılmışsa, bu hizmeti vermişse, lütfen biz bunun yurttaşlığını engellemeyelim. Bu bir haktır. Yurt dışında bulunanların nasıl oy vereceği, yurt içine gelip nasıl aday olacağı, nasıl seçilip seçilmeyecekleri veya ikenetleri, bunları ayrı yasalarla ilgilidir. Bunları ayrı olarak konuşmak gerekmektedir. Ama, hak vermişsek, yurttaşlığını tescil etmek görevimizdir. Bunu yapmayıp da ansızın buraya gelen ve bu kategorilere girmeyenlere yurttaşlık verildiği gün, geriye kalanı şikâyetçi olmaktadır. Bir de bu daire mensuplarından rica ediyoruz, Sayın Bakandan rica ediyoruz. 1974 sonrasında buraya gelip yerleşen, şu veyahut bu nedenlerle, belki kendi ihmali yüzünden, belki belge ihmali yüzünden, belki zaman zaman Türkiye ve Kıbrıs olarak değiştirdiğimiz kararlar yüzünden yurttaşlık alamayanlar vardır. Bunlar azınlıktadır. Ama gidilen yerde de baş ağrıtmaktadır. Dolayısıyla bunları bir an önce ortadan kaldırmakta yarar vardır. Ailesi gelmiştir. Eşi gelmemiştir. Veyahut da daha önceden ayrılmışlardır. Evlât şu yaşta, 18'i geçmiştir veremiyoruz. Duruyor. Bence, bunların, bu baş ağrıların bir an önce ortadan kalkması gerekmektedir. Nüfus Kayıt Dairesi, yeni bir kimlikler içerisine girdi. Belki işin başında yetersizlik kendini gösterdi ama, aksayan yönlerin düzeltmek gerekmektedir. Her seçimde bir başımız ağrıtmaktadır. Kapılar kapanmakta, vatandaş evine hapsolmakta ve seçmen kaydı yapılmaktadır. Biz bir nüfus sayımı yapamadık. Yıllardan beri nüfus sayımı yapılamamıştır.

Çünkü nüfus sayımı yalnız baş sayımı değil, bu memleketin kaynak sayımını da içermektedir. ama biz yalnız seçmenlerle ilgilimiz veya onu da yapamıyoruz ve çıkan listelerde kimlerin ne durumda olduklarını gözlemledikten sonra gerçekten ister iktidar olsun, ister muhalefet olsun herkes şikâyet etmektedir bu konuda. O halde Seçim Yasasında olan seçmenlerin kaydı ile ilgili birimleri oluşturabilir ve Nüfus Kayıt Dairesine paralel çalışmalar içerisine sokarsak bundan böyle sizin kapıyı kapamanıza ve insanları evlerinde saymanıza, yurt dışında olanların da hesap dışı bırakılmasına hiç gerek yoktur. Bu kayıt bir defa yapılır ve bundan sonra onun üzerine bu inâ eçdilir, zaman zaman da boşluklar doldurulabilir.

Bir de Nüfus Kayıt Dairesinin bu Kürsüden belki belirtilmesi abes olan ama yıllardan beri devam ettiği için burada söyleme gereğini duyduğum yanlış bir uygulaması vardır. Bu herhalde bir teknik nedene dayandırılmıyor, ben zannediyorum müdürlük ve müsteşarlık düzeyinde ele alındığı takdirde düzenlenebilir. Bugün okullarda gönderilmekte olan doğum kâğıtlarının üzerinde doğum yerleri tamamen yanlıştır. Yani çocuğa bakıyorsunuz, Ayşe Altinel, doğum yeri Arabahmet, Lefkoşa bile değil, yahut doğum yeri bilmem Yenicami, bunu okullarda görebilirsiniz. Buna gerek yoktur. Yani bunların apaçık ve isim hataları çeşitli hatalarla devam eder. Okullara kayıt devam eder veyahut da Pasaport Dairesi ile ilgili işlemlerde ve geri dönülemez. Bu sürüp gitmektedir. Hayretler içerisinde kalırsınız baktığınızda. Bunun nedenini anlamak mümkün değildir. Hastane, veya doğduğu yer o bölgenin veya başka söyleyeyim, hastane de yazarlar. Doğum yeri hastane. Devlet Hastanesinde doğdu, hastane diye. Bu Lefkoşa'dır, doğum yeri bunun. Başka şekli var mı? Yahut da Girne'dir. Girne falan yer diye mahalle adını yazmanın anlamı yoktur.

Merkezi Cezaevi konusunda burada Komisyonda söylenenler var. Bize bir başvuru yapıldı. Aynı başvuru birçok bakan ve milletvekiline yapıldığı için burada tekrar uzun uzun üzerinde durmak istemiyorum. Ancak mağdur olan insanların konularının incelenmesi ve sonuçlandırılması, yani

sürtle sonuçlandırılmasında büyük yarar vardır. Bunun Meclis Kürsüsünde demagojik bir havaya boğman niyetinde değilim. İlgili kişilerin bunu inceleyip sonuçlandıracağını umut etmek isterim. Daha önce Lefkoşa içerisinde büyük sorunları olan binanın kuzeye taşınması ile bir dereceye kadar ihtiyaçları karşılanmıştır. Temenni ederiz orada boş zamanları değerlendirme, geriye kalan ülkelerde bir yığın işçileri Bakanının bazı personelinin yurt dışında da bu incelemeleri zamanında yaptığını biliyorum. O yüzden buna katkıda bulunabilirler.

Suişleri Dairesi halen zannediyorum iki büyük sorunlu daire vardır. Biri elektrik, diğeri de su olayıdır. Elektrik konusunda büyük bir yatırım başlatılmıştır. İnşallah Lefkoşa dışındaki...

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Girne)(Yerinden) - Enerji Bakanlığına bağlıdır elektrik, buna değil.

İSMET KOTAK (Devamla) - Hayır, elektriği konuşmuyorum zaten, suyu konuşacağım ama elektriğe de atıfta bulunuyorum. En önemli iki büyük projedir. Anlıyorum. Ancak biliyorsunuz büyük bir hayvan kesimhanesinin peşine gittik. 7 yıl dedik, 9 yıl oldu halen kimse niyet etmiyor bitirmeye. Eğer Türkiye'deki müteahhitlerin yaptıklarını gören kişiler olarak eğer elektriğin de sonu bu ise başımız daha birkaç sene ağrıyacak demektir.

Su konusuna gelince; çeşitli kalemlere rastladık Bütçede. Acil içme suları ile ilgili 500 milyonluk bir ödenek rastladık. Yine şebeke konusunda aşağı yukarı 1 milyarlık bir şebeke yenileme olayı var. Yine 500 milyonluk ayrı bir kalemlerle ilgili tribünlerle ilgili var ve makine alımı için de 400 milyon bulunmaktadır.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Hepsi hurda aletlerinin.

İSMET KOTAK (Devamla) - Bu konuda, su konusunda bence bunca zamandan beri geçici önlemlerle devam etmekteydik.

Bu geçici önlemler bizi bir yere kadar götürebilir. İki görüş çatışmaktadır. Biz eğer yağın yağmurları belirli barajlarda tutabilirsek bütün ihtiyacımızın karşılanacağına ve ferah vakur Kuzey Kıbrıs'ta üretim bile yapabileceğimiz iddiasındadırlar. Ben o iddiada değilim. Ben bu iddiayı kabul etmiyorum. Her on yılda bir üç gün üstüste böyle yağmur yağdığını hayal etmek, Kuzey Kıbrıs'ta barajların dolup taşmasını beklemek bence bir yere götürmez bizleri. Yeraltı sularını elbette en iyi şekilde ilgili Jeoloji Maden ve Su İşleri Daire işbirliği yapmak suretiyle daha büyük hizmetler getirsinler. Nereye getirirlerse getirsinler, Mesarya'nın kaderini veya kuru, geriye kalan bölgenin kaderini bu yollarla değiştiremezler. Bizim yapımızda, bitki üretiminde de bir reform yapılmadıkça, yani, tam ters istikamette ciddi girişimler yapılmadığı sürece, arpa buğdaya bağımlı, ama her attığı tohumun da karşılığını alamayan ve yıllar içerisinde, alalım geriye, 50 yıldan bu yana alınız, ne ürettik, toprağa ne attık, ne emek, ne para gitmiştir.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Girne)(Yerinden)- 50 yılın 40'ı kesat zaten.

İSMET KOTAK (Devamla)- Dolayısıyla bu şekilde yola çıktığınızda, Tarım Bakanlığının bu konuda ki ilgili bütçesinde uzun uzun konuşacağız, devreye girip, bitki örtüsünü KKTC'de değiştirmesi gerekmektedir. Su, bunun can alıcı noktasıdır. Kim ne derse desin, ister denizin altından, ister denizin üzerinden, ister büyük tankerlerle veya arkasında çekeceği ilâve mavna veya balonlarla bir yolunu bulmak suretiyle Türkiye'de, hemen 40 mil karşımızda denize akmakta olan suların Kıbrıs'a getirilmesi projesini her ne pahasına olursa olsun devreye

sokmak mecburiyetindeyiz. 1960'da Birleşmiş Milletler uzmanının ortaya attığı bu görüşe ve projeye zamanında Makarios, Ada'nın Yunanistan'a bağlanmasına aykırı düştüğü için, yani suyunu bile Türkiye'den alacağı ve bağımlı olacağı için uygulamaya koymamıştır. Bu, 1970'lerde büyük bir kuraklık yaşanmaktaydı ardarda gelen yıllar içinde. Lefkonuk bölgesinin Rumu ayağa kalktı bu proje açısından ve Makarios'un yine bir açıklaması daha çıkmıştı 1970'de. Merak etmeyiniz, biz Suriye'den getireceğiz suyu. Suriye, içecek suyu bulamıyor. Türkiye'den çalmaya bakıyor ve son zamanlarda yine bu proje ortaya atıldığında, yine Güney'den bazı sesler geldi. Onlar Rodos'tan nakledecekler. Çünkü, 1.5 milyon turist artık Güney'in proplemlerini başa çıkarmaktadır. Bizim açımızdan olay, bir günlük olay olarak görülmemelidir. Evet, olay yalnız bu mudur? Aynı zamanda da politiktir ve bunun üzerinde ısrar etmek gerekmektedir. tabii, ulaştırma bütçesi içerisinde değerli arkadaşım Ali Süha konuşacaktır. Özellikle deniz yoluyla Türkiye'ye bağlanma olayı ne kadar önemliyse, sanıyorum Türkiye'yi ve Kıbrıs'ı 40 milini, yani bundan daha uzun mesafelerde nakil vardır. Ben burada uzun uzun bu konuya girmek istemem. Bir gün Sayın Bakanı ziyaret ettik ve görüşlerimizi açıklamıştık. Gerek Danimarka'da, gerekse Cezayir'le Fransa arasında çeşitli adalar bağlantılarında, birçok maddenin borular yoluyla nakli sözkonusudur. Artık teknoloji 1960'daki gibi değildir. 1992'ye giriyoruz. Dolayısıyla,

bu kadar paranın içerisinde, 100,000 Sterlinlik bir kalemin de bu projenin fizibilitesinin hazırlanmasına ayrılması gerekmektedir. Bir yolunu bulup artık bu konuda ciddi bir fizibilite ortaya çıkarmak, bir ön proje ortaya çıkarmak zamanı gelmiştir. Bu projenin öncelikle Türkiye'ye anlatılması gerekmektedir. Daha sonra da uluslararası finans kurumlarından, uluslararası örgütlerden buna kredi veya yardım sağlamak yöntemleri üzerine gidilmelidir. Eğer olay bir su olayı olarak görülürse haklıyız. Eğer bu su olayından ötürü de politik bir avantaj sağlayacaksa ki, yüzde yüz sağlayacağız, o da apaçık ortadadır. Bunu izah etmeye bile gerek yoktur.

Barajlar olayında karşı değiliz. Zaten sürdürülmektedir. Bunun geçmişte de, 1985 seçimlerinde 11 tane çeşitli yörelere yapılması gerektiğine dair eski bir raporu bulup, yine biz de aynı savunmaları yaptık. Bugünkü iktidar da bu yatırımı Türkiye ile sürdürmektedir. Çeşitli yer, göletleri ziyaret ettik. Bazılarında su vardı, bazılarında su yoktu. Bu yağmurlardan sonra bol bol su olacağına inanıyoruz. Ama, bunun yeterli olduğuna eminim suların dan sorumlu arkadaşlar da bize söyleyemeyeceklerdir.

Dolayısıyla yeraltı sularını besleyelim, denize akmasını önleyelim. Bunlar yapılmalıdır. Damlasına kadar koruyalım. Ama kullanırken de o metodları geliştirelim ve bitki örtüsünü değiştirelim. Mühim olan mesele budur ama bir yandan da Türkiye'den Kıbrıs'a her ne pahasına olursa olsun su nakil konusunu, projesini bir an önce başlatmalıyız. Suudi Arabistan'a kadar Barış Suyu Projesi varsa, esas Barış Suyu Projesi Kıbrıs'la ilgilidir. Biz Kıbrıs'a getirdikten sonra arzu buyurlarsa Güney Kıbrıs'a da su nakli sözkonusu olabilir. Gerçi onlar 1974'ten sonra Trodos'dan akan değil herhangi bir dere, ama iplik gibi akan bir suyu bile önüne gölet, baraj, set yapmak suretiyle suyun bizim tarafımıza geçişini yıllar içinde engellediler. Engellediler ama bizim sesimiz duyulamadı, bizim engellimiz ortaya konmadı, Kuzeyden etkin bir tepki de gösterilmedi. Yani bu kürsüden daha önce de söyledim. Su, bir savaş nedenidir diyorlar Irak, Suriye ve geriye kalanlar sözkonusu olduğunda Fırat olayı gündeme geldiğinde ama burada bizim yıllar içinde 1963'ten sonra çeşitli boruları kırdıkları, Lefke'ye su sevkmedikleri, günlerce belirli yerlerimizi susuz bıraktıkları sözkonusuydu. O halde su olayını apayrı bir şekilde değerlendirmek mecburiyetindeyiz.

Jeoloji ve Maden zannedirim yalnız Sayın Serdar Denktaş'ın gününde değil ama gelmiş geçmiş her hükümet, hatta bizim koalisyon yaptığımız dönemdeki hükümet de etkin bir rol verememiştir. Yani bazıları aldı, iyi niyetle götürmek istediler ama bu daire galiba bir yerde böyle ikinci sınıf bir daire olarak tutulmaktadır. Oysa son derece etkin bir daire olması gerekmektedir. Jeoloji ve Madenin bu topraklar üzerinde yapılmış geçmiş araştırma raporlarını nerede ne olduğunu ve yapacağı deneyimler ve kazılarla nereye ulaşılabileceğini ortaya koyması ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne kaynak yaratması gerekmektedir. Elimize geçen çeşitli raporları incelediğimizde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti topraklarında işimize yarayacak hayli gelir getirici kaynağın olduğunu gözlemliyoruz.



Oysa biz işte Lefke'de bir masal tutturduk, birkaç kırık dökük makine kaldı sevindik. Borularını aldık sattık, kırdık, döktük ve döndük dedik ki makineler bizde kaldı ama madenin kaynağı öbür tarafta kaldı. Bu gerçek dışıdır. Yani kesinlikle böyle bir olay yoktur. Kuzeyde de maden, aynı bölgede maden vardır. Eğer niyetli isek, istekli isek bu bir projedir, makinesi ile kaynağı ile beraber ele alınacak durumdadır. Hiçbiri değilse, en azından Arçoz yöresinde 1974'ten hemen önce bile bildiğiniz gibi İsrail'e ve İtalya'ya sözkonusu boya taşlarının ihracatı ve belirli ülkelere ihracatı sürüp gitmiştir Mağusa Limanından. Yine ele alınamamıştır. Alçı ve kireç olayı ortadadır. Yine bizim ithal durumunda kaldığımız ve halen dışarıya milyonlar ödediğimiz de bilinmektedir. Dolayısıyla jeoloji ve Maden Dairesini ciddi şekilde devreye sokmakta büyük yarar olduğunu söylüyoruz.

Çevre olayına gelince; yeni bir oluşum, yeni bir iddia ile ortaya çıkıyor. İşte yeşiller, çevreciler vesaire demek suretiyle. Muhakkak ki ne kadar şeyin yapısını değiştirirseniz, ekolojik yapısını değiştirirseniz içinde bulunduğunuz koşulları da olumsuz etkilersiniz. Bizim açımızdan karşı olduğumuz bir olay değildir. Takviye edilmesi, daha etkin olması gereken bir olay olarak görüyoruz ama bunca kısır bazı olayların içerisinden kurtulmamız gerekmektedir. Ya da el attığımız olayda alternatif yaratmak zorundayız.

Bir noktayı belirtmek istiyorum. İlgili Daire Müdürüne ben telefon ettim ama telefon ettiğime de pişman oldum ve bundan böyle de etmemeye karar verdim. Çünkü herşey yanlış anlaşılmaktadır. Herkes kendini politik bir mevkide politize etmiş durumdadır. Onun için muhalefetten gelen birinin uyarısını öyle sineye çekecek durumda değil bazı insanlar.

örneğin köy düzeyinde kara fırın meselesi. Siz kara fırını kentte kaldırabilirsiniz, kendisine kredi verirsiniz, o da moderize eder belki iyi veya kötü. Ne ise ona çare buldunuz. Ve neticede müşteri fazlalığı, üretim fazlalığı yüzünden bunu öder. Ama 300'lük, 400'lük bir köyde 50 ailelik bir köyde, 100 ailelik bir köyde siz atadan kalan fırını kapatmayı öngördünüz. Yerine neyi koyacaksınız? Yani bu ülkede artık atadan gelme bir fırını görmüyoruz. Neden efendim? Şu, şu mahzurları vardır. E, vardır. Asırlarca geldi. Kendi ihtiyaçlarını, o köy ihtiyaçlarını gideren bir mekanizma, iyileştirmeyelim demiyorum. Ama o zaman siz kendisine yardım edeceksiniz. O zaman sizin yardımınız olacaktır. Yani kenttekine %100 faizle bilmem kaç milyon kredi verebilirsiniz, belki o karşılar. Ama köydeki daha düşük maliyetle bir yapı önerirseniz o insan onu ödeyemez. Çünkü artık zaten azdır. Ve neyi teşvik ediyorsunuz. köy otobüslerinin kentten dünya kadar ekmeği köye götürmesine. Neden benim o köylünün, o güzelim ekmeği. E, fırını kapattı. Neden? İşte şu, şu gerekcesi ile. Bunun tabii devamı vardır. Ben kınamıyorum. Bana gelecek olan cevap gayet iyi. İyi ama o zaman ormanları mı kessinler, zeytinleri mi kessinler, harupları mı kessinler? Bunun devamı gelir. Ama bunu çözüm yollarını arayıp bulmakla görevliyiz biz. Ben kapattım demekle bir yere varılamaz. Yani bu bir ciddi olay olarak öngörülmez ve sizin getirdiğiniz yöntemlerle ne oldu mazot daha mı temizdir yoksa mazot daha çok bulunur bir madde mi? Yarın elektrik tesisi çalışacak. Mahzurlarını beraber göreceğiz ve yine bu kürsülerden konuşacağız. Eğer önlem alınmazsa bacaların filterlenmezse, sanırım bu ülkede eğer çevreye çok önem veriyorsak ben dürü yapılmasını demiyorum. Ama Lefkoşa'dan Girne'ye giderken hemen Girne'nin darboğazını geçtikten sonra ki o acınacak durumumuzu acaba kime izah edeceğiz. Devletin arazileri ona göre köşk yapılmak üzere dağın tepelerine verebildi. Hayretler içerisinde izliyoruz. Bir Girne vardı. Şimdi dağa kadar tırmanan ve hatta bazı yerde tepeleri dahi düz ederek ne ağaç, ne yeşil hiçbirşey kalmamıştır o bölgede. Nerede o Çevre Dairesi? İskan'la işbirliğini niye sürdürmüyor? Benim bildiğim bu yasalar Rumdan kalan malların eşdeğerde karşılıklı olarak verilmesini öngörüyordu. Şimdi dağı taşı da mı vermeye başladık?

İşte buyurun Girne. Tabii aynı olay Mağusa Körfeşi'nin yapılanmasında da vardır. Ana cadde hem denizin kenarında Karbaz'a doğru geniş bir asfaltdır. Sahilden gitmesi ve yapıların biraz içerden başlatılması konusunda proje sözkonusu idi şimdi o da gitmiştir. Denizin içine kadar inşaat ister turistik olsun ister olmasın. Turistik olsa ne olur? Yani Rumlar zamanında Maraş'ı mahvettiler, Limasol'u döndüler mahvettiler Şimdi biz de kendi kendimize yapıyoruz bunu. Dönsek Girne'ye. Girne avuçiçi kadar yerd. Şimdi dağı taşı kesmek, yıkmak ve toprağı ortaya çıkarmak suretiyle betonarmeden oluşan küçük, küçük dağlar yarattık. Çevre Dairesinin burda yetkisi yoktur diyebilirsiniz bana. Yani benim ne yetkim var, hangi yasa altında vardır. Bir daire kurulduktan sonra yasaları getiriniz, öneriniz. Herhalde Ulusal Birlik Partisi bu konuda cimri davranacak değildir. Çevre Dairesine gereksinim duyanlar herhalde onun yasalarla da yetkilendirilmesine olanak tanırırlar gibime geliyor. Benim içişleri, Köyişleri ve Çevre Bakanlığı hakkında söylemek istediğim budur.

Ben ödenekler konusunda bu yıl titizlikle konuşmuyorum. Çünkü bu ödeneklere bir yere varılacağına ben inanmıyorum. Enflasyon sürüp gitmektedir. Ve bizim bütçemiz enflasyonu yenebilecek rakamlara bile kavuşturulmuş değildir. O yüzden ben bu rakamlar üzerinde konuşmuyorum. Sadece hizmetleri dile getirmeye çaba harcadım. Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kotak.  
Buyurun Sayın Hacıahmetoğlu. Buyurun efendim.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Girne) -Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 1960'ta kurduğumuz cumhuriyette o zaman ortağımız olan Makarios hükümeti diskriminasyonu en bariz şekilde Kıbrıs Türk köylerine uyguladı ve bizi bütün yatırımlardan tamamıyla mahrum bıraktılar. Bir baktığımızda o zaman Türk köyleri tamamıyla atıl vaziyette idi., 1974'e geldik. 1974'te mutlu Barış Harekatı ile özgürlüğe kavuşan Kıbrıs Türk toplumu ve Türk köyleri kurulan devletlerden yardım istedi. Maalesef ve maatessüf bir Kıbrıs haritasına baktığımızda o zaman Rumların yaptığı gibi esas Türk köylerine, esas kendi malımız olan, yani eskiden Barış hareketinden önce de Türk köyler aynı durumda durmaktadır. Bu insanlara bir yenilik getirdik, muhtarları siyasal particiliğe koyduk ve köyün içerisinde bir kavgadır çıktı. O zaman Siyasal Partiler Yasasında da aynı görüşü savundum, yine görüşümden vazgeçmiş değilim. Hükümet, madem çok partili bir sistemde yaşamaktayız hangi parti iktidar olursa olsun, o muhtarını tayin etsin, İçişleri Bakanı kendi muhtarını tayin etsin ve iş yapabileceği siyasal partinin kendi kafasına uygun, kendi bilgisine uygun muhtarlarını tayin etsin ve köyler de huzur gelsin. Maalesef bu siyasal particilikle en küçük köyde bile baktığınızda bir tanesinin ailesi geniş beceriksiz, bir tanesinin ailesi küçük daha becerikli, dolayısıyla muhtarları köyde kavga eder duruma getirdik. Bir defa mahalli idareler İçişleri Bakanlığının alttan gelen temeli anons yapan, sorunları dile getiren, ilgili makamlara ulaştıran menbaı muhtarlardır. Maalesef muhtarları hâlâ daha her yerde, anavatanı da örnek alıp, anavatanın bütün yasalarını uyguluyoruz, muhtarları bedava çalışmaktan kurtaramadık. Bedava çalışmaktan muhtarları kurtaramadık. Hâlâ daha köyün bilmem nesi gibi her bakımdan tokat yiyen bir adam durumundadırlar. Şimdi her ne kadar

İçişleri Bakanlığı bütçesinden bir miktar köylere, köylerin yollarını, arazi yollarını yapmışsak, bunun kifayetli olduğuna inanmam ve yapılacağına da inanmam. Çünkü hayaldir gördüklerimiz. Bütçe belirli oranda. Bu devletin gelirleri belirli bir oranda. Biz, bunları yapamayız. Yapmamıza da olanak yok. Rüya görmeyelim. Üretim, köylünün kalkınması, milletin kalkınması köyden geldiğine göre, iptida köylüye değer vermemiz lazım. Biz, verdiğimizde inanırız bütçe olanakları nisbetinde. Benim görüşüm değişiktir. Tamamıyla değişiktir. Defalarca söyledim. İnkişaf Sandığını kurmadan ben bu köylüye bu bütçe ile birşey yapamam. Yapacağımı da düşünmeyin. İngilizin döneminde Makarios'la kurulan o zamanki ortaklık döneminde dahi İnkişaf Sandığı vardı. Gel bakalım Fotalı, gel bakalım falan köy, senin yolların ne kadar ister? 100 milyon. 50 milyonu 20 senede verecen, 50 milyonu da ben vereceğim, sana bağış. %50 bağıştır, sizden otomatikman. Ne olurdu? Köylerin yolları olurdu. Su mu getirilecek? Hazır. Bu bütçede, 1,5 trilyonluk bütçede, Bütçe Komitesinde de söyledim, biz burada en az 500 milyon İnkişaf Sandığına ayırmamız lazımdır. 200 milyon ayırmamız lazımdır. 1 milyar ayırmamız lazımdır. Her sene bu bütçeden bir miktar ayırdık sonra bu para heba da olmaz Sayın başkan, muhterem milletvekilleri.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Türk yönetiminde de vardı bu.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - Evet. Döner bir sermaye olurdu ve ne olurdu? Bu para ile yavaş yavaş bu sene beş köye yaptım, taksitleri topladım altıncı köye. Ertesi sene bütçeden bir miktar daha katkı koyarım on köye.

Ve Şimdi 15 sene geemesine rağmen biz siyasiler, ben de sizinle beraber hepimiz suçlanırık. Çünkü imkanımız yoktur beyler. İmkanımız yoktur. Siyasal mebus arkadaşlarımızı, bakanlarımızı karalamaktan başka birşey yapmayız bu sistemle. Bu sistemle yalnız siyasi parlamento gibi mebus ve bakan arkadaşlarımız kirletmekten başka ileriye gitmeyiz. Bir tutturduk, belediye yaparız. İŐime geldi oy alayım, falan köy belediyeye girecek. Yan tarafındaki köy kalacak. Yatırımlar belediye olan köylere gidecek. Yan tarafında üretimin temeli olan köye hiçbir şey yapamayacak. Bunun hesabını verelim.

Oldu mu muhterem milletvekilleri? Bir baktığımızda belediye yaptığımız köyler pırlanta gibi. Yatırımlar, devlet bütçesinden katkılar oraya. Yan tarafındaki köyler de hala daha İngiliz'in ve Rum diskriminasyonunun en bariz şekilde uygulandığı gibi orada yapılanlar devde kulak kabilinden yatırımlar Geçen sene bir evvelki sene başlangıcı oldu Sayın Paşaların ve sonra da bu yıl da Sayın Serdar döneminde 1974'den beri Girne kazasının yolları geçilmez vaziyette, merkebinan dahi yürüyemeyecek, merkebin, eşegin dahi gidemeyeceği yollar vardır. Şimdi Olgun Paşalar ve geçen yıl da Sayın Serdar'ın katkıları ile köy yolları efendim bir miktar düzelme yoluna gidilebilmiştir. Şimdi bu memleket susuz beyler. Bu memleket susuz. Kim ne derse değerli arkadaşım Kotak biraz önce bahsetti o politik yanını konuştu. Ben başka yönünü. Barajlar o zaman milletvekilleri ile beraber ve her daim söylerim grupta ve diğer arkadaşlarım da hemfikirdir. Bizim tek yardım aldığımız yer Anavatan kutsal yerdir. Anavatan kutsal yerdir. O zaman Sayın UluŐu'nun döneminde gittik. Sayın Vehbi de beraberdi. Hayvancılığın Kıbrıs Türkü'nün gelir kaynağı olduğunu ve bu üreticinin hayvanlarını sulaması için gereken paranın meşrubat parasından daha pahalı olduğunu söyledik. Güneyde bir bardak suyu dahi denize dökmediğini söylediler. Nitekim akşam değil evelsi akşam belki benim gibi Komşumuz Rum radyosunun metereolojisini dinlediler. İskele ve Limasol'daki

barajlara dereler akıp ve su götürdüğünü söylediler. O tarafta bir bardak su dahi denize akmasın diye her taraf döşetilmiş barajlarla. Birleşmiş Milletler yardımını söyledik Sayın Ulusu'ya Allah iylik versin, hiçbir zaman unutmayacağız değerli bir insan Anavatanın tüm büyükleri. Ne yaptı orda derhal kaale aldı ve iptida barajların başlanması orda başlatıldı. O Meclisten kaç defa söyledim gruba. Şimdi yeni hükümetler oldu. Mutlaka heyetlerin gidip tirilyonların içerisinde bize verdikleri, seve seve verirler, yeter ki bir plan gösterebilelim, yeter ki Kıbrıs Türkünün faydası olacak bir proje gösterebilelim. O zaman başlatıldı bu göletler. Bir bakarım 10 yıl kurak, bir yıl olgun. Rahmetli Dr. Küçük'le Barış Harekatından önce ne yapacayık bütün köyle müflis durumunda, bütün köyler Sayın Kotak arkadaşım da bilecek kooperatifçi olarak. İptida Anavatanımızın mümtaz temsilcileri, büyükelçilere gitmek, Sayın Cumhurbaşkanım Dr. Küçük'ü görüp bu köylüyü nasıl kurtarabileceyiz diye çareler aramaktı borçlar içinde. Bir baktığımızda hep kesat, seneler daimi olarak kesat gelmektedir. Dolayısıyla susuzluk başlı başına bir sorun. Bu göletlerin büyük bir faydası olacak. Bu yıl kurak geldi, geçen yıl kurak geldi. Susuzluk tamamı ile en üst seviyede devam etti. Baktık bütçe Su Dairesini yalanlayan poliste olduğu gibi, polis sayısının yetmez aracı, gereci yok. Polis görev yapmadı diye, efendim yapamaz diye konuşuruz. Ama aracı, gereci, efendim sayısı ona elverişli mi? Onu sormayız. Şimdi Su Dairesinin de ne oldu? Konuştuk sayın müdürler, sayın müsteşarlar bu sene Jeoloji Dairesinin aracı gereci hurda.

50 milyon koydular bir yıllık akaryakıt parasını, sonra 75 milyona çıktı zannederim komitede. Şimdi bu para ile yapacakları nedir? Yani bu bütçenin içerisinde esas toplumun sorunu olan, hepimizin sorunu olan ve bunu çözmesini beklediğimiz Su Dairesinin, böyle sihirli değnek gibi çözmeye, olanak verilmedikten sonra, olanak var mıdır muhterem milletvekilleri? İptida olanağı yaratacağız, birşey vereceğiz ki ondan sonra yapabilsinler. Bu sene de bu yağın yağışlar sayın milletvekilleri, daha kuraklığı atlatmış değiliz. Bunlar yalnız nebatın, tohumun çimlenmesine yeterli yağışlardır. Bu nemlilikle yalnız tohumlar çimlenebilir. Kuraklığa daha hiçbir faydası yoktur. Bunun geçtiği ancak bir ayaktır. Bir ayağın altını kazdığınızda daha kuru bulursunuz. Doymuş olmamıştır toprak. Dolayısıyla Su Dairesinin mutlaka araç gereçlerinin yenilenmesi lazım görev yapmasını istersek. Bir bakarız fuzuli masraflar var. Su Dairesine geldiğinde hepsini ondan sonra oraya böyle sık sık. Yahu, bu su benim değil. Hepimizindir, toplumundur. Onun için Su Dairesine gereken mali destek verilmedi, sihirli değnek gibi ondan sonra da en üst seviyede görev bekleriz. Bu hatalıdır bence. Muhaceret konusu bir. Muhaceret Dairesi. Anavatandan herkes bu memlekete gelecek. Bugün burada özgür bir toplum varsa, Anavatanda onurlu kardeşlerimizin kanı ve senelerin vergisi ile biz bugünlere geldik. Çalışma dairesi adam olsun, çalışma kurallarını çalıştırsın. İngilize giderseniz, İngiltere'ye giderseniz. İngiltere'de ne yaparlar? Hacıahmet sen bir Türksün, İngiliz değilsin. Çalışma kurallarına uyduğun müddetçe seni bırakır, çalışma kurallarına uymadığın takdirde, seni alıp derhal paketler. Burada Çalışma Dairesi kuralları, çalışmaya uyulup uyulmadığı yönünden takip edersen, uyanlar kalsın. Uymayan gitsin.



Bu memleket Kıbrıs Türkünün malı değildir, bütün Türklüğün malıdır. Bütün Türklük emek vermiştir. Hepimizin malıdır. Gelen bu memlekete her Türkün hakkı vardır. Anavatanda ana rahminde yetim kalan çocuklarımızın, kardeşlerimizin bizim özgürlüğümüzde hakkı vardır. Onun için bu topraklar hepimizindir. Gelecekler. Bir kısmını vatandaş yaptık. Siyasal nedenle bunu vatandaş ettik. Şimdi gelindi, bir safhaya gelindi, ne kadar acı, yürekler acısı, yerleşikler konusu Kıbrıs Türküne Rumun dahi yapamadığını bizim sözde siyasal partiler bu topluma en büyük darbeyi vurdu yerleşikler konusunda. Devamlı olarak Anavatandan nüfus aktarılmakta ve Kıbrıslılar Kıbrıslılığını kaybettirilmektedir dendi. Gelenler beni asimile mi ediyor? Gelenler Rum muydu da beni Rumlaştıracaktı. Gelenler soylu Türk ırkından gelme, yüce ulusumun bir parçası idi. Gelenler herhalde bana destekten ileriye gidemeyecekti. Fazla birşey yapacağı yoktu. 60 milyonluk (anavatanda) herkesin çok şükür aç olmadığına göre, gelen kardeşlerimiz de yalnız bu memlekette bizlerle beraber yaşama ve hepimizin inandığı nüfus çoğunluğunu çoğaltmak için gelmişlerdir. Ne idi bugün Kıbrıs Türkünün nüfusu? 200 bin, Rumun nüfusu 800 bin. Pontus Rumlarını onlar kendi tabiyetlerine geçirdiler. Yunanistan'dan bu kadar Rumu kendi tabiyetlerine geçirdiler. Bizim gelenleri her daim çekemediler ve bir siyasal sandalye için, bu meclise gelmek için Rumun dahi bize yapamadığını, maalesef kendi içindeki, kendi kardeşlerim hırs uğruna yapmıştır muhterem arkadaşlar.

Bu memlekete gelen gelecek, çalışma kurallarına uyan çalışacak. Uymayan gidecek kardeşim. Ama şimdi bir kısmını o zaman Ecevit hükümetlerinde davetli tarım, işçücü olarak getirdik. Turist olarak gelir. Sen devletsin, vatandaşa, ordan gelen kardeşimize ev verdin, yer verdin, tahsisini yaptın. Hala daha bazılarına Ahmet'e yaptın, Mehmet'e yapmadın. Şimdi daha işittiğim bilgilere göre vatandaşlık durmuş. Bu büyük bir hata . Rumlar ve hele hele partiler dursun dedik sonra bütün gücümle süratlendirmeliyim ben yerleşikleri, bütün gücümle. Çünkü biraz evvel söylediğim gibi 10 sene sonra Rum'un nüfusu bir buçuk milyon benim nüfusum iki yüz bin. Tükrükle beni ordan tükürse Rum beni boğar. Onun için ben mutlaka nüfus çoğunluğuna değer verip davanın temeli olduğu açısından hareketle nüfus çoğunluğunu ön planda tutmam lazım. Şimdi bu memleket artık tek Ulusal Birlik Partisinin ve sağolsun şimdi gelen esas ana noktalarda birleştiğimiz iki tane siyasal parti, 3 siyasal Parti Mecliste gördükten sonra ümidim eskisine nazaran %90 oranda çoğalmakla birlikte yapılan zararları, verilen zararları unutmamıza olanak yoktur. Bunu şiddetle Meclis kürsüsünden teyit ederim kardeşlerim.

Çevre Koruma. Çevre koruma hakikaten çevrenin... güzel bir daire kuruldu. O zaman biz oluşurken ben bu hususta bilgili değilim, tecrübelerimle de öğrenmedim. Bir kısım memurları alırken çevreci diye aldılar. Bunları dediler bölgelere koyacağız., dolaştıracak bizi dediler . Bir bakarım gezdiğim taraflarda yolların kenarlarına çöp bidonları, çöp torbaları anayollara bile koyan birçok vatandaşlarımız vardır. Dolayısıyla bunları eğer temiz bir çevre istersek ki hepimiz isteriz...

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Ona da belediye baksın.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - Köylerde belediye nerde? Köylerde Sayın Kotak, köylerde.

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Tamam.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - Köylerde. Bakarsınız, çıkarsınız bir köyden bir mesafe gittikten sonra çöp torbaları yolların kenarlarında ve esas köyün yollarında. Her tarafta Girne kazasında. Bilhassa turistik yerlerde de dahil bunları görmekteyiz. Bu memurları aldıkları bütceden bir ödenek öderler. O zaman bize Allahtan dediler ki bunları gezdireceğiz, gümrük gibi dolaştıracacağız. Bunları dolaştırırlar mı, dolaştırmazlar mı? Dolaştırırlarsa neyi atılır bu torbalar hala daha? Bunu da sormak isterim.

Şimdi şöyle özetleyelim. Kuzey Kıbrıs Türk Toplumunu sorunlarını, acısını çeken, diskriminasyonun en bariz bir şekilde uygulayan Rum Toplumunun elinden 1974 Mutlu Barış Harekatı ile kurtulduktan sonra gözlediğim kadarı ile eski Türk Köylerinin o zaman Rumlardan en bariz şekilde diskriminasyon uyguladığı köyleri 15 sene biz hükümetlik etmemize rağmen esas kendi köylerimize olan yerli Türk Köylerinin gerek Mağusa Kazasında gerek Girne Kazasında, gerekse Lefkoşa Kazasında eski Türk Köylerini ancak yardımların devede **kulak** olduğunu görmekteyim. Ve hükümetimizde politik bir kişiyim. Söylemek istemem. Herşeye ben yatırım isterim. Biz bütün köylerimizi bir tutarız. Ama gittiğimde de köylerde de maalesef bütün köylü Hacıahmetoğlu diyor, buyurun Hacıahmetoğlu diyor. Siz gidin bu Rumlardan diskriminasyonu en bariz şekilde uygulayanlardı . Siz geçtiniz, 15 senede hala daha bizim kendi malımız olan köyleri dahi yapsanız da yardımı devedekulak kabilindedir. bunu da Sayın İçişleri Bakanımın ve muhterem mebus arkadaşlarımızın göz önünde bulundurup kaale almasını temenni eder saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim sayın Hacıahmetoğlu.  
Sayın kenan Akın, buyurun.

KENAN AKIN (Gazi Mağusa) - Sayın Başkan, değerli millet, vekilleri; İçişleri, Köyişleri, Çevre bakanlığının adı itibarı ile de gerçekten nüfusumuzda çok büyük etkiler ve önem taşıyan bir bakanlık olduğu gerçektir. Ancak, 1992 Mali Yılı Bütçesine baktığımız zaman bakanlığın adına yaraşır şekilde hizmet yapması ve bakanlığın adına yaraşır verimli olmasını görmemiz de mümkün değildir. Sırası ile İçişleri, Köyişleri Bakanlığımızı daire daire alma gereğini hissettiğim için de (T) İzin Makamından, yani hiç de kamuoyunda hoş bakılmayan, bugüne kadar yasalar çerçevesinde hiç olumlu bir hareket yaptığını da görmemiz mümkün değildir. (T) İzin Makamı, (T) kime verilir? Bunu daha önceki bütçe görüşmelerinde yine söyledim ve her zaman da söylemeye devam edeceğiz ve devamlı da Sayın Bakana veyahut da bakanlara hatırlatmaya çalışacağız. (T) izni zannederim ekmeğini bu ülkede kamu taşımacılığı yapacak kişilere verilir. Fakat bugüne kadar bu bakanlık bünyesindeki bu izin dağıtımları seçimlerden önce ulufe dağıtılır gibi vatandaşa (T) izni kullanma hakkı var, yok; dağıtılmış. Maalesef de bugünkü konumunu sıkıntıya sokmuştur. (T) izni vereceksin o adamın o kişinin bu ülkede yaşayan insanlara kamu hizmeti vermesi için taşımacılık hizmetleri yapması için vereceksin. Ama o adam 2-3 gün sonra, devletin vermiş olduğu izni 15-20 milyon İL.'sı civarında hava parasına satacak ve bu hava parasına satmaya bu tezgahtarlığa da Bakanlık çanak tutacak. Adeta çanak tutarcasına üç ay önce, beş ay önce, on ay önce verdiği (T)'yi hiç taksicilik yapmadan bir başkasına feragat edecek. Sanki de kendisinin ana malı imiş gibi devletin vermiş olduğu izni başkasına feragat edecek. Tabii bunun arkasında da piyasası bellidir, herkes biliyor, 15-20 milyon civarında. Bir bakıyoruz gayet uzun yıllar hizmet vermiş olabilir. 35 sene üzerinden emekli

olmuş bir adamın altında (T). Niye, nedir bu adam?  
Uzun yıllar mücahitlik yapmış. O zaman bu memleketteki  
herkese (T) vermek lazım, eğer mücahitlere (T) verilecekse,  
mücahitlik yaptığı için bir özellik taşıyorsa o insanımız,  
bütün Kıbrıs'ta yaşayan herkese mücahitlik yaptığı için  
(T) vermemiz lazım veyahut da bu (T) İzin Makamını ortadan  
kaldırmamız lazım. Ki (T)'de belediyeler kendi bünyesinde  
daha önce de burdan, bu kürsüden vurguladım, açık artırma  
ile devletin kasasına para bırakmak kaydı ile izin makamları,  
yani Türkiye'deki "DAMA" şimdi (T) oldu, devletin kasasına  
para bırakmak kaydı ile açık artırma ile satışa çıkarıl-  
maktadır. Belirli zamanlarda, belirli aylarda fazla olmamak  
3-5 veyahut da 10'u geçmemek kaydı ile belirli günlerde  
bu açık artırma ile satılmaktadır. Maalesef bugüne kadar  
Sayın bakandan, bu İzin Makamında, (T) makamında olumlu  
gelişmeler yapıldığını da görmemiz mümkün değildir. Şimdi  
üç sene donduruldu deyip vatandaşa kağıtlar yazılmaktadır.  
8-10 senedir taksi şoförlüğü yapıyor, taksi çoförlüğü  
yaptığını ispat eden belgeler sunduğu halde hiç taksicilik  
yapmamış ve yapmayan birtakım partizanca çıkarlarınızdan  
dolayı köylere dağıtmış olduğunuz (T)'lerle dolup taşmaktadır.

İnşallah, temennimiz Sayın Bakan Bakanlığa gelirken  
babasından bazı şeyleri alarak belki verimli bir bakanlık  
haline getirir diyorduk. Ama kendi bünyesindeki memurların  
beceriksizliği mi diyeceğim veyahut da kendisinin çalışma  
stili mi bu Makamı da düzeltememiştir. Babasına duyduğumuz  
güveni de sarsmıştır demiyorum ama, o beklediğimiz umut Denktaş'ın  
oğlunun bu Bakanlığa gelmesi verimli bir bakanlık olacak dedik,

Ama biz o beklentiyi de bulamadık. Köylerimizin durumunu anlatmaya bilmem gerek var mı? Sayın Bakan o makam arabası ile lütfen buyursun bazı köylere gitsin.

AHMET KAŞIF (Gazi Mağusa) (Yerinden)- Hangisi ile jip ile?

KENAN AKIN (Devamla) - Şimdi diyeceksiniz ki hemen yine mi Güvercinlik, hala mı Güvercinlik veyahutta. Evet Güvercinlik Köyüne bugün gerçekten insan girmeye utanır. Niye utanır? Devletin hizmet etmediği için utanır. O insanların bugünkü çağın şartlarına göre yaşamaya yönlendirmediğiniz için utanır. Maalesef ne girilecek yolu, ne de hayvan pisliklerinden dolayı gezilecek, yürünecek yolu vardır. Hele şu yağmurlar yağdı, o hayvan pislikleri ile birlikte okula giden çocuklar, o çocukların sağlıklı durumu ne derecedir acaba? Yalnız Güvercinlik bu köylerden bir tanesidir. Dört yol, Korkuteli, Ulukışla bunları duyarız. Yani hayvancılıkla uğraşan, geçimini tamamen hayvancılıkla ve tarıma dayalı köylerimiz maalesef bu Bakanlık tarafından adeta listeden çıkarılmıştır, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin haritasının dışındaymış gibi bakmaktadır. Aylardır suyun bir Güvercinlik'in içme suyunun, elektiriği hala bağlanmamaktadır. Elektrik Dairesi ile su işleri atölyesi bir türlü kontak kuramıyor. O kadar uzak yerlerdedir ki Su İşlerinin Elektrik Dairesinin arasında bir kontak kurulup bir trafonun bağlanması sağlanamamıştır. Hala maalesef içmeye hiç elverişli olmayan suyu içmek mecburiyetinde kalmaktadır Güvercinlik köyü. Köy içme sularının kontrolünü acaba kimler yapmaktadır? Destebanlar bildiğim kadarı ile sadece motorun şalterine basmak veyahutta dizelse kolçağını çevirmekten başka hiçbir şey yapılmamaktadır. O köylerin suyu içilmeye sağlık açısından elverişli midir, değil midir, klorlamak gerir mi gerekmez mi, veyahutta klorlanması yapılıyorsa ne kadar ölçüde yapılacağı hiç araştırılmış mıdır? Mümkün değildir, bunu görmemiz mümkün değildir. Çünkü o destebanların bu işi yapacak kifayete, tecrübeye veyahutta bilgisiz olduğu mümkün değil. Destebanların dahi maalesef partizanca çıkarlarınız için sanki de parti merkezlerinden atama yapar

gibi yapılmaktadır. Hala köylerimizin susuzluğu çerçevesinde bütçedeki yeri maalesef hiç de ciddiye alınacak bir durumu yoktur, sıfırdır.

Belediyelere bakıyoruz, gerçi Sayın Hacıahmetoğlu ve Sayın Kotak bu konularda gayet güzel bilgiler verdi ama Dipkarpaz Belediyesini Sayın Bakana yıllardanberi gelen kangiren halinde olmuş bir konuyu da hatırlatmak istiyorum. Bir kere Dipkarpaz Belediyesinin hizmet vermekle yükümlü olduğu, orada yaşayan ikâmet eden nüfus sayısı, insan sayısı kaç? Ama bütçede almış olduğu devlet katkısı hangi nüfusa göre yapılmaktadır? Bu ne aklın, ne mantığın alacağı, kabul edebileceği bir olay değildir. Orada Rum vatandaşlarının açığı yukarı...

İÇİŞLERİ, KÖYİŞLERİ VE ÇEVRE BAKANI SERDAR DENKTAŞ (Yerinden) → Orası düzeltildi geçen hafta. Geçen hafta düzeltili orası.

KENAN AKIN (Devamla) - Düzeltildi. Daha önce gelip bu bilgiyi versen biz bu tenkitleri yapmayacağız. İnşallah Rum nüfusu belediye bütçesine katıldı. O zaman tenkitlerimi ben geri alıyorum. En büyük sıkıntı bu idi. Dipkarpaz'daki bir nüfus ile yıllardan beri bu idi, çözdü iseniz gerçekten size buradan teşekkür ediyoruz. Başkanın büyük sıkıntısı vardı. Hatta ve hatta YDP-UBP Koalisyonunda bu gündeme geldi, mali olanaklardan dolayı o kapılıydı.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;Belediyelerimiz imkânsızlıklar içerisinde kıvranırken, bir yandan da belediyenin üç, beş kuruşu varsa,belediyelerin üç, beş milyarı varsa, o milyarların nasıl aile bütçesine yönlendiririm diye görev yapan belediye başkanları hakkında acaba herhangi bir soruşturma yaptınız mı? Kendi aile şirketlerine belediyenin ihalelerini veren...

AHMET KAŞIF (Gazi Mağusa) (Yerinden) → Açıklık getir.

KENAN AKIN (Devamla) - Zatı muhterem belediye başkanlarının istifası acaba size geldi mi?

Veyahut, da basına yansıdığı gibi hiç bir açıklama biz duymadık. Bağlı olarak, sizlere bağlı olduğu için Bakanlık olarak böyle bir usulsüzlüğün yapıldığı gerçektir, ihale iptal edildi. O Belediye Başkanı hakkında siz herhangi bir soruşturma yaptınız mı? Biz bunu bekliyoruz. Şimdi o ihale de tekrar baştan yapılacaktır.

Merkezi Cezaevine geldiğimiz zaman, maalesef suç işleyen insanların suç işledikleri gün cezaevine girdikleri kültürle, yapısıyla daha değişik dışarıya çıkması gerekmektedir. Bu topluma daha faydalı, daha eğitilmiş, eğer mesleği yoksa bu yaptığı süre içinde bu topluma faydalı olabilecek meslek öğrenmesi gerekir. Bu Türkiye'deki bazı cezaevlerinde de mevcuttur. Ama buradaki cezaevindeki imkânsızlıklar, bırakın cezaevinde cezasını dolduran insanlara imkân vermek, eğitim yapmak yerine cezaevi personelinin hizmet vermesi için doğru dürüst araç gerecinin olduğunu da iddia etmek mümkün değildir. Sanki de cezaevi Bakanlığın bünyesinde değilmiş gibi, atıl vaziyette kendi kaderlerine terkedilmiş bir gardiyanlar grubu gibi devletten gerekli tedbir, gerekli sıcak ilgiyi görmemektedir. Bugün Cezaevi personeli suç işleyen insanlarla yirmi dört saat muhatap olmaktadır. Orada adam öldüren, hiç gözünü kırpmadan bıçağı insana sokan insanlarla muhatap olduğu için bugün Gardiyanlar Birliğinden bir yazı aldık, bir bilgi aldık, gerçekten konulara baktığımız zaman üzülecek bir durumdur. Polisin herhangi bir alarmı durumunda hemen gardiyana elbiseyi giydiriyorsun. Polismiş gibi görev yaptırıyor. Ama görev riskinde, kıdemlilik konusunda Birliğin bize vermiş olduğu bilgiler çerçevesinde gerçekten korkunç derecede mağdur edilecek bir grup haline sokulmuştur. Ben zaman almamak için kesinlikle bunu okumak istemiyorum. Gerçekten Gardiyanlar Birliğinin bu yazmış olduğu, bize bilgi açısından yazmış olduğu konular gerçekten üzücüdür.



Oradaki insanlarla muhatap olmak, yirmidört saatini geçirmek, stres içerisinde yaşayan, gününü dolduran insanları eğitmek bir insan için, bir gardiyan için gerçekten zordur. Bu zorluklar çerçevesinde mutlaka polise de verilmiyor ama o insanlara görev riskini ve yıpranma, emekliliklerine yansımaları için yıpranmasını da mutlaka vermek için yasal tedbirler alınmak durumundadır. Bakıyoruz ülkemizde, suç işleyen ordusu haline geldik. Her gün bir bıçaklama, her gün hırsızlık, şu veyahut da bu şekilde uyuşturucu ordusu. Kıbrıs burada bir köprü olarak kullanılmaktadır. Ama yine bakıyoruz, bu suçları işleyenler gerek TC'li vatandaşlar olsun, gerek KKTC'li vatandaş. TC'li vatandaş iki ülke arasında imzalanan suçluları iadeler çerçevesinde ki Suçluları İade Protokoluna bağlı suç işleyen insanlarımız Türkiye'deki Adalet Bakanına müracaat yapacak. Buradaki yatacağı suçlarını, buradaki işlemiş olduğu suçun buradaki kanunlara göre hüküm giydiği halde Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre çekmeyi kabul ediyor ve Türkiye'deki Adalet Bakanı onu istiyor. Sekiz sene, on sene yatacak adam, bir de bakıyor iki sene sonra çıkmış, pasaport elinde, feribotta bu ülkeye girmeye çalışmaktadır. Ama onun yanında sekiz yıl TC vatandaşı hapis görürken, üç yıllık KKTC vatandaşı ceza görmüş, hâlâ işte gününü doldurmaktadır. Bu anomalilik mutlaka ortadan kalkması lâzımdır. Eğer suç işleniyorsa , KKTC yasaları çerçevesinde cezalanıyorsa KKTC cezaları çerçevesinde de cezasını çekmek durumundadır. O zaman KKTC'li vatandaşın suçu ne? Bu ayrıcalık niye? Bu anomali niye? Bu çifte standart niye? Ve bu memlekette huzurumu bozacaksın, bu memlekette bir kaçının canına kıyacaksın, adam öldüreceksin, Türkiye'ye gittikten sonra üç ay sonra dışarıya çıkacaksın. Bu iş değil.

Bu iş değil, yani o zaman diyoruz ki, açıyoruz kapıyı, Türkiye de kandavası güden herkes gelsin, Kıbrıs'ta suç işlesin, burada yatsın, sonra gitsin Adalet Bakanlığına üç ay için, 23 yıl hapis yatması gerekirken, 3 sene yatsın. Bunun en kısa zamanda düzeltilmesi gerekmektedir ki bu cezaların çoğunluğu uyuşturucu ki bu ülkemiz, gençliğimizi korkunç derecede rahatsız eden bir olaydır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin oluşumundan beri birçok seçim oldu ama kaç kişiye hitap ettiğimizi, devlet, hükümet bütçesini yaparken, plan, programını yaparken kaç nüfusa hizmet vereceğimizi bile bilmemekteyiz. Bu da gerçekten İçişleri Bakanlığının da Nüfus Dairesinin ne denli verimli çalıştığını gösteren bir bulgudur ki verimlilik olması mümkün değil. Efendim siyasi açıdan nüfusumuzu bildiremiyoruz. Böyle şey olmaz. Böyle şeyin olması mümkün değil. Plân ve programlar bu ülkede yaşayan insanların nüfusuna göre, sayısına göre yapılması gerekmektedir. Eğer biz nüfusumuzu yapmıyorsak niye bütçe yapıyoruz, veyahutta bütçemizi yaparken kaç tane Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yaşayan insanımız var? O insanlara göre bütçe ayarlamamız lâzım. Demek ki nüfusumuzu bilmediğimize göre yapmış olduğumuz bütçenin de hiç bilincinde değiliz. Bu bunu gösterir, bu açıklama bunu gösterir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son günlerde yaşadığımız her gün gazeteyi alıp gazetenin manşetlerinde bir hırsızlık görmemek, bir adam öldürmeyi görmemek için dua eder bir hala geldik. Çünkü Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti artık bir sorma gir hanına dönmüş vaziyette, maalesef son imzalanan kimlik kartı ile giriş, çıkış olayı bu işte adeta çanak tutumuştur. Yaşıyoruz, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine gelen bir insan, elinde bir kimlik kartı, cebinde 150,000 lira para, 180,000 lira bir dönüş parasıdır. Geliyor, polis soruyor, ne yapmaya geldin? Abi gezmeye geldim, kaç gün kalacaksın? Bir hafta. Kaç paran var cebinde? 150,000 lira. Geriye dönüş parası 180,000 lira olan bu ülkedeki taşımacılık 180.000 lira iken bu vatandaşı 150,000, 200,000 lira ile nasıl turist olarak kabul ederiz, muhaceret nerededir? Bu Türkiye'de

Hacıahmetoğlu'un dediği gibi vatan, millet, sakarya, bütün Türk insanları asildir ama cebinde 150,000 lira ile gelip bu memlekete girecek ve 150,000 lira ile bu memlekete giren kişi ya senin arabanın teybini çalacak, ya da benim evimin kapısındaki, çocuğumun bisikletini veyahutta ötekinin, berikinin motosikletini çalacak. Bunun başka tarifi yoktur. Ama buna karşı geldiğimizde, işte Kenan Akın Türkiye'den gelenlere karşı geliyor. Hayır kardeşim, biz Türkiye'den gelen hiçbir kimseye karşı değiliz. Bunun politikası böyle, demogoji yapmaya ve kullandırmaya da karşıyız. Hacıahmet efendi çıkıyor, Çalışma bakanlığına suç buluyor. O da senin hükümetin, konuşan da hükümetinin milletvekili, niye konuştuğunu biz anlayamadık. İçeri sokandadır kabahat. İpini koparan buraya gelir, gelmesin kardeşim. Bu memlekette huzurlu yaşamak istiyorsak, sosyal yaşantımızın bozulmamasını istiyorsak ki geçen haftaki bir yerel basında bunları çok güzel, tarafsız olarak yayınlamıştır. Sosyal yaşantı kalmadı. Hiçbir kimse doğru dürüst kapısını açıp yatamıyor, bırakamıyor. Geçmişte de böyle miydik biz? Hayır. İşte bu kapı açıklık böyle devam ederse korkunç derece boyutlara ulaşacaktır. Ne getirdi bize? Eğer bu memlekete turist gelecekse, bu memlekete para bırakacak turist gelecekse o insan zaten yaşantısı ile, yapısı ile pasaportunu çıkarmıştır. Efendim turist gelsinmiş de bilmem ne olsunmuş . Hangi turisten bahsediyor? Bir pasaport çıkarma zahmetine katılmayan kişi bu ülkede insanların ekonomisine zaten katkıları yapamaz.

Yetmiş - seksen bine Türkiye Cumhuriyeti'ndeki Pasaport Dairesine pasaport çıkaracak diye o paradan kurtaralım. Efendim, Kıbrıs'a fazla turist gelsin. Hangi turist? Getirin koyun ortaya. Kimlik kartı ama, kalacağı her gün için beş yüz bin lira cebinde para vardır diyebiliyor musunuz bana? O Protokola bunu koyabiliyor musunuz? Efendim Türkiye'den ne protokol gelirse, emret Başbakanım, emret Sayın Bakanım imzalıyoruz. İmzalanmaması lâzım. Anlatmamız lâzım, bu memleketin gerçeklerini anlatmamız lâzım. Bu ülkedeki gerçekleri, bu ülkedeki yaşantıyı anlatmamız lâzım. Gördük. Böyle girişlerden dolayı bazı kuruluşların, bazı yerlerin 86 kişiyi, 90 kişiyi gece toplayıp gittiğini, niye toplatıldı? Hem sokuyorsunuz, gece saat 3.30'da yatağından kaldırıp gönderiyorsunuz. Önce sokmayacaksınız. Eğer o insanlar Kürtçülük de yapıyorsa, bu ülkede cezasını çekmesi lâzımdır. Bir gecede köpek gibi almakla da olmaz. Bu insan, bu memleketteki Kürtçülük olayını yapıyorsa, burada cezasını çekmesi lâzımdır. Hem sokuyorsun öbek öbek insanları, cebinde parası yok, pulu yok, iskânı yok, tahsisi yok. İki yüz tane koyunu var, traktör almış. Ondan sonra bir gecede bu insanları da efendim şu makam istedi, bu makam istedi, sürgün edildi. Dünyanın hiç bir yerinde böyle bir şey yoktur. Hiç bir şey yoktur. Bunun daha önce tedbirini alacaksın, önlemini alacaksın.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir az önce Sayın Hacıahmet diyor ki Türkiye'den gelen herkes vatandaş olsun. Olsun, itirazımız yok. Yasal günlerini doldurup burada devlete katkısı, mesleği ile, yapısıyla, bu topluma faydalı insansa derhal vatandaş yapılsın. Ama bu memlekette yaşayıp, Muhacerette dosyası olmadığı halde vatandaş yapılırken birtakım insanlarımız Türkiye'deki o büyük işverenler de demiyorum, onları ayrı tutuyorum, onların cebinde KKTC pasaportu tutması bizim için gurur verici bir olaydır. Üçüncü ülkelerde bizi savunacak mutlaka ben de Kıbrıs vatandaşım

diyerek savunabilecek kişilerdir. Onlar bu söylediklerimin dışındadır. Fakat gelmiş birtakım kişilerin, şu veyahut da bu kişilerin ahbabı, dostudur diye bu memlekette oturmadığı halde KKTC vatandaşı yapılmıştır. Ama yedi - sekiz yıldır bu ülkede yaşıyor, sigortasını yatırıyor, vergisini yatırıyor, eşi Kıbrıslı, Kıbrıs vatandaşı veyahut da, Kıbrıs vatandaşı olmuş. O insanları şimdi vatandaşlık işlemleri durduruldu diye onları da vatandaş yapmanın bir anlamı yoktur. Madem beş yıl kalana sen vatandaş hakkı veriyorsun. Buradan bu nüfusa katkı ise eğer, katkıysa, o insanların da vatandaş olması için gerekli kolaylığı sağlamak durumundayız ve Muhaceret Dairesi bugünkü konumuyla gerçekten dört tane, beş tane üniversitemiz var. Bu üniversiteye gelen, okumaya gelen binlerce, belki de on bine yakın talebimiz var. Şu andaki Muhaceret Dairesi personelinin bu kadroyla bu talebelere hizmet vermesi mümkün değil. Yazık üç memurun yapacağı işi maalesef bir memur yapmaktadır. Zaman zaman Muhaceret Dairesine işimiz düşmeye görsün. Gidiyoruz o insanları görüyoruz. Yazık, acıyoruz, devlet memurunu memurdur diye bu kadar da ezmeye hakkımız yok. Bir tarafta yatan, iş işleyen, kahve içen, kahve falına bakan devlet memuru, öbür tarafta da vatandaşa hizmet verme aşkıyla yanıp tutuşan bir muhaceret personelinin koşuşturması, ezikliğini görüyoruz. Daha fazla kadro, daha fazla memur ve daha fazla imkân verecek, bina olursa zannedersen Muhaceret Dairesi çok daha verimli, şu andaki kadrosuyla çok daha verimli iş yapacağı inancı içerisindeyiz. Bugün beş bin tane yalnız Doğu Akdenizde çalışıyor, üç tane personelle, üç tane bayanla, üç tane şeyle bir iş yapmak mümkün değil. Mutlaka Muhaceretin hem diyoruz ki bu talebelerle bayağı çarşıımıza para inmektedir. Ekonomiye katkısı olmaktadır. On günde, on beş günde bir pasaportu almak için talebe Lefkoşa'lara gidip gelmesi gerekmektedir.

Su işlerinin ne denli bakımsız, ne denli kifayetsiz olduğunu anlatmaya gerek yok. Sayın İsmet Kotak, Sayın Hacıahmet bunlara bir nebze de olsa değindi.

AHMET KAŞIF (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Sayın Bakan da değindi.

KENAN AKIN (Devamla) - Bu günkü bütçe ile bu günkü araç ve gereçlerle, bu günkü teknik kadro ile Bakan olarak açıkladınız hiçbir su sorununu, dış politika sorunundan daha büyüktür diye geçiştirmek de mümkün değildir. Tedbirleri almak durumundayız. su yoktur diyoruz, öteki tarafta lastiği takıp arabasını yıkayan insanları görüyoruz. Bunlara cezai müeyyide getirecek, en kısa zamanda yasal tedbirler almak durumundayız. Başka türlü mümkün değil. Elinde su içmesi, sen suyu içmeye mi veriyorsun o saatte suyu akıtıyorsun araba yıkamak için değil. Araba yıkamak isteyen kişi gider tekalemitlerde yıkasın, üç, beş bin lira versin. Eğer arabasını güzel görmek isteyen varsa. Evindeki su ile yıkamasına da izin vermemesi lâzım, veriliyorsa cezai müeyyide uygulamak, tedbirleri almak mecburiyetindediniz. Hala bakıyoruz birçok köylerimizde köyün suyu kapalı. Yahu niye kapalı? İçte onbaşı bilmem ne kapattı. Hade gel buyur. Hala suyumuzun bizim elimizde, bazı köylerde, bizim elimizde olmayan vanalar tarafından, idare etmektedir. Bunlara da bir tedbir alınması lâzım. O vananın bir kısmının ya o bölgenin dışına çıkaracaksınız, yasak bölgede ise o vanaları olduğu yere tesisat döşeyeceksiniz, tesis yapacaksınız, sivil suyu, sivil halkın kullanmasına vereceksiniz. Bir öteki astı üstünden dayak yiyecek onun canı sıkılacak vanayı kapatacak. Bu durumdadır bazı köylerimiz maalesef, konumu bu durumdadır. Hangi köy mü? Ulukışla Köyü, Kurudere Köyü. Bazan zaman, zaman zaman on gün, onbeş gün su kapatılıyor. Niye kapatılıyor hiç bilinmiyor, hiç kimse gidip soramıyor, cesaret edemiyor. En azından oradaki tesisin başka bir yere taşınması, vanaların veyahutta bir çare bulunması lâzım. Bu şimdiki günlerde bu değil, bu birkaç seneki olaylardır ama zaman, zaman yaşanması, bu köyler zaman zaman yaşamaktadır. Bunu yaşamamak için

Halkımızın o tip makamlara tepki göstermemesi için bunu soyutlamaktan başka çaremiz yoktur. Ki uzun yıllar Su İşleri Atölyesinin yanında çalışmış olduğum için, işletmem orada olduğu için bu günkü teknik kadro ile Su İşlerinin tam düşündüğümüz şekilde hizmet vermesi mümkün değildir. Mümkün değildir Su İşleri teknik kadrosunu tutabilmek o insanların bu ülke insanlarına hizmet verebilmesi için eğitmek ve de mali olanakları çok daha iyi sağlamak mecburiyetindeyiz. Rizkli iştir, Allâh göstermesin bir türbin borusunu çıkarırken, bir ufacık bir hata, bir dikkatsizlik o insanın hayatına mal olabilir. Maalesef bu rizkli işlerden dolayı birçok personel de işini bırakmak durumunda kalmıştır. Benim bildiğim çok insanlar var, onun için günden güne Su İşleri Atölyesinde teknik kadrosu azalmakta, teknik kadrosunun yanında da teknik araç, gereçleri günden güne yıpranmakta, yenisini alacak bütçede de para görmüyoruz biz. Konan ödenekler maalesef bu eleştirilerimizi devamlı gündeme getirecektir çünkü belki iyi hizmet verme düşüncesindeyiz falan, hiçbir zaman aksini iddia etmiyoruz bu günkü bütçe ile bu imkânlarla dış politikadan su büyük sorun dediğimiz su sorununa böyle gülünç bütçe ile hizmet vermeniz mümkün değildir. Değil siz, babanız da gelse, o becerisi ile, o tecrübesi ile, yılların devlet adamının birikiminin verdiği tecrübelerin o kişinin bile hizmet vermesi mümkün değildir.

Çevreye bakıyoruz, Çevre Bakanlığı kuruldu ama köylerimize çöplerini kaldırmak için birçok köylerde çöplerini kaldırmak için ne doğru dürüst traktörleri var, ne de çöp taşıyacak çöp kaldıracak araç, gereci var. Veyahutta ödeneği var. Bu tip kuruluşlar kurulmuş, amaçlarına hizmet etmesi mümkün değildir. Bir an önce Çevre Bakanına gerçekten şehirciliği ile örnek olacak ülkelerde staj görüp, mutlaka bu ülkede daha faydalı şehircilik olayını yerleştirmesi için son derece süratli şekilde bu insanlarımıza hizmet etmek durumundayız. Biz sorunların bu eleştirilerimizi Sayın Bakan ciddiye alır ki alacağına da inanıyoruz, bütün düşüncemiz, bütün eleştirimiz bu topluma daha faydalı bir ülke yaratmaktır. Bu duygularla teşekkür eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Akın. Sayın Bakan buyurun efendim. Buyurun Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ, KÖYİŞLERİ VE ÇEVRE BAKANI SERDAR DENKTAŞ - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; izin verirseniz kısaca 92 Bütçesine ve 92 Bütçemiz hakkındaki eleştirtilere cevap vermeden...

KENAN AKIN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Önce yapacağını sonra yaparsın.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - 91 yılı içinde ki bizim Bakanlığa yeni atandığımız ve genel ekonomik açıdan da gayet şansız bir yıl olması hasabiyle bütün sıkıntılara rağmen mali ve idari sıkıntılara rağmen düşündüğümüzden de fazlasını verdikleri emekle yapan daire müdürlerime ve personellerine buradan, bu kürsüden teşekkür etmek isterim. Çünkü gerçekten ellerinde olanın çok üstünde bir gayretle bugüne kadar yapılanları yaptılar. Yeterli mi? Hayır değil. 92 yılında çok daha iyilerini, çok daha büyük işleri yapmak isterdik. Ancak bu bütçeyle mümkün olmadığı sizin de belirttiğiniz gibi ortadadır. Sıkıntılı bir yıla daha giriyoruz. Bunu peşinen kabul ederek eleştirileri yanıtlamak zorundayız.

Sayın Kotak aslında örgütle ilgili olarak eleştiri-den ziyade bir nevi kamu idaresi dersi verdi. Söylediklerine katılıyorum, kendisine teşekkür ederim. Kaymakamlıkların yetkilendirilmesi ile ilgili yalnız bir yasa yapılsın diye bir önerimiz oldu. Bence yasaya gerek yok. Çünkü hali hazırda mevcut bir yasa var. Yeterli bir yasadır. Kaymakamların yetkilendirilmesi olayı tamamen bizim kendimizden kaynaklanan, bakanların tutumundan kaynaklanacak bir olaydır. Eğer o yetki devrini yaparsak kaymakamlar da yetkilendirilmiş olurlar. Mevcut yasaları var.



Vatandaşlık olayı geçici bir süre için dondurulmuştur. Bu Cuco'yla ilgili bir olay değildir. Tamamen bizim kendi iç düzenlememize yönelik bir olaydır. Bunu yıllardır burda olup da vatandaş olmayan var ise zaten, bizden değil, o kendi ihmalkârlığından kaynaklanmıştır. Gelip müracaat etmezsen vatandaşlık alamazsın. Yani devlet gidip sana evinde otururken, gel sen zamanın doldu vatandaş oldun diyemez.

KENAN AKIN (Yerinden) (Devamla) - Biraz da UBP'den geçmemiştir.

SÜHA TÜRKÖZ (Lefkoşa) (Yerinden) - Yalandan Sayın Bakan, UBP'yle ilgisi yok.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Evet, pek partizanlık yaptığımız söylenemez o konuda.

Gardiyanlar, emekli ve mevcut çalışan gardiyanlar konusu gerçekten önemli bir sorundur. Bütçe çalışmaları döneminde bu sorunu yeniden gündeme getirmişlerdir. Geçmişte incelediydik. Çözümü mümkün değil gibi göründü. Yeniden ele alıyoruz, çözülebilecek, çözebileceğimiz sorunlarını mutlaka erken bir zamanda çözmeye çalışacağız.

Su konusu daha önce söyledim, yine tekrar edeyim, gerçekten siyasi sorundan daha önemli bir sorundur. Yapılan barajlar işte bu son üç günlük yüzümüzü güldüren yağmurlar neticesinde bu barajların faydalı olduğunu görmüş olduk. Ancak faydaları ancak yağmur yağdığı zaman olmaktadır. Genel doğrultuda ki o da yağmur yağmadığı zamanlar da pek bir faydasını görmemekteyiz. Tarım Bakanlığıyla ortak bir çalışma yapmak ve gerçekten bitki örtüsünün değiştirilmesi konusunda bir çalışma yapma zorunluluğumuz vardır. O büyük ölçüde suyun kullanımında etkili olacaktır. Türkiye'den su getirme olayı hâlâ hazırda Türkiye Cumhuriyeti Devlet Su İşleri tarafından fizibilite çalışmaları başlamış durumdadır. Öyle ümit ediyoruz ki bu yıl içinde sonuçlanır ve önümüzdeki yıllarda da fiiliyata geçirilir. Biz konuyu takip ediyoruz. Bırakmadık. Bırakmayacağız.

çünkü gerçekten...

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Buna sevindim.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Bunun dışında bir kurtuluş yolu göremiyoruz. Jeoloji Maden Dairesi etkin görev yapmalıdır diyorsunuz. Şu andaki Jeoloji Maden Dairesinin yaptığı su kaynaklarını araştırmaktan öteye geçemiyor. Doğru, madenlerimiz var onları araştırmak lâzım. Daha değişik, daha etkin görev yapmaları lazım ama nasıl? Araç-gereci olmayan bir daire nasıl daha etkin görev yapar? Biz yolunu bulamadık. Araç-gereç alabilecek bütçe olanağımız yok, o yüzden yapabildiği kadarını götürecektir.

Çevre Dairesi 91 yılı içinde bir süper daire görünümünde idi bize göre, bizim Bakanlığımız içinde. Gerçekten iş yaptı, birşeyler yaptı kara fırınlar olayı yanlış hatırlamıyorsam 87 yılındaki bir yasa ile kara fırınlar yasaklanmış ve o yıl müracaat edene düşük faizli kredi imkânı da sağlanmıştı.

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Belediyeler de?

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Tümüne. Bazıları bu kara fırınlar içerisinden o günlerde bu müracaatı yapmamış, nasıl olsa bunun takibi yapılmayacağı zihniyeti ile yeni tip fırınlara dönmemişti. Bu yıl kalan 27, 28 fırını rakam yanlış olabilir, 31 fırını da 87 yılındaki yasa doğrultusunda kapatma yoluna gitti ve kapattık. Üç yıl önce 13,000,000 uzun vadeli ve ucuz faizli borçlanmış olsaydı bu arkadaşlar bugün bu borcu gayet rahat kapayacak durumda olurlardı. Kapattığımız fırınların da ticari fırınlar olduğunu unutmamak lâzım. Yani ev fırınına kapatmış değiliz. Ticari iş yapan fırınlardır kapatılmış olanlar. Girne dağları hakikaten üzüntü verici inişte sağ taraftaki tepeler...

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Oldu.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Gerçekten üzüntü verici bir görünüm arz etmektedir. O binalar aslında bizim için ileriye yönelik bir faydası oldu. Çevre Dairesi şu anda gerek belediyelerle, gerek kaymakamlıklarla ve gerekse İskân Bakanlığına bağlı Şehir Plânlama Dairesi ile ortak görüş belirtmeksizin inşaat izni vermeme doğrultusunda bir çalışma yaptık ve şu anda da yapılan odur. İnşaat izni almak için müracaat eden bir vatandaş belediye ise belediye derhal Çevre Dairesinden, Şehir Planlamadan ve ilgili diğer birimlerden görüş aldıktan sonra izin veriyor. Çevre Dairesinin olumsuz görüşü var ise bu inşaat izni verilmiyor. Umit ederim...

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Girne) (Yerinden) - Ama bu müddet çok uzar. Üç ay uzar be Kardeş.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Uzayabilir. Uzayabilir bu.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Bir olup bir hafta, her hafta toplanmaları lâzım.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - E komitedir. Komitedir bu şey değil. Yapmak zorundaydık yaptık. Bundan vazgeçemeyiz.

Muhtarlar bedava çalışmaktan kurtarılmalı dedi Hacı dayımız. Aslında...

TAŞKANT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Hacı, sana cevap verir. Sayın Hacıahmetoğlu.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Hacı dayı senin eleştirilerin, gel dinle bakalım. Sana cevap veriyorum.

TAŞKANT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - Ama şimdi dinle cevabını.

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Can kulağı ile dinle.

TAŞKANT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - Söyledin söyledin dinle.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Ondan sonra kaale almadın bizi diyecek. Evet muhtarlara bedava çalışmaktan kurtarma olayı şöyle baştan alalım aslında işi. Mevcut yasalarımız, muhtarların

Nasıl? Gerekli vergileri almakla. Şu anda alınmayan ama yasası olan birçok vergiyi almakla. Ama muhtarlar bu vaergileri almaktan kaçınıyor. Neden? Çünkü bu vergiyi alırsa yarın o vatandaş da kensine oy vermeyecek.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Girne)(Yerinden)- Ama benim dediğim olursa...

SERDAR DENKTAŞ (Devamla)- Bu düşünce devam ettiği müddetçe muhtarlar da beleş çalışmaktan başka hiçbir şey yapamazlar. Bunu bir şekliyle bir sonraki yerel seçimler öncesinde muhtarların seçimle göreve gelmesini değiştirmemiz gerekir görüşümdedir. Bu konuda arkadaşlarımızla konuşmaya başladık. Ulusal Birlik Partisi içinde aynı görüş olduğu zaman inşallah bu sorunu çözmüş olacağız.

İnkışaf Sandığı olayı yasal olarak yine mümkündür. Ancak o zihniyet maalesef vatandaşta artık kalmamıştır. Vatandaş hizmeti karşılıksız olarak almaya alışmış durumdadır.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Yerinden)(Devamla)- Gidemez bu şey ama, hiç ona olanak vermez.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla)- Bu sürdüğü müddetçe de hizmet yeteri oranda gitmeyecektir. Ben şimdiden söyleyim 91 yılında köyiçi yolları ve diğer köyiçi hizmetler dalında herhalde son 17 yılın en düşük hizmeti götürülecektir köylere. Çünkü mevcut bütçe olanaklarımızın tümünü biz bu yıl su konusunda harcamak zorundayız diye görüyorum. Bugünlerde bir şikâyet olabilir, vardır. Yağmurlar başladı, buna rağmen su kesintileri devam ediyor. Belki ilkel bir yöntemdir su kesintisi yaparak tasarruf etmek ama şu önümüzdeki yaz sezonunda en azından minimum seviyede susuzluk çekebilmemiz için bu su kesintilerini kış döneminde de devam ettirmeyi uygun bulduk. Bir müddet yine bu şekilde devam edeceğiz.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Yerinden)(Devamla)- Bravo, güzel, güzel, güzel.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla)- Bugünkü sıkıntılarımız belki yaz döneminde da' fazla sıkıntıyı önlemiş olacaktır.

BAŞKAN- Sayın Bakan; Rum tarafında nasıldır efendim acaba?

SERDAR DENKTAŞ (Devamla)- Aynıdır.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Yerinden)(Devamla)- Daha sular çoğalmadı Vehbi bey. Sular çoğalsın da ona göre.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla)- Sayın Akın ayrıldı, bilmiyorum, herhalde kayınvalidesine seslenmeye gitti. Konuşmasının başında baban diye başladı, baban diye bitirdi. Söylemem gerekir değil mi?...

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Salonda olmaya cevap vermek zorunda değilsiniz.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla)- Ama tutanaklara geçti hiç olmazsa...

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Yerinden)(Devamla)- Kısadan öyle söyle birden bitsin.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla)- Evet, zaten bir İzin Makamı olayı vardır. Her çıktığında İzin Makamına saldırır. Bilmiyorum bir "T" izni de kendisi mi ister, onu anlayamadık. Herhalde odur şey. İzin Makamı yaptığımız araştırma neticesinde çıkan sonuç şu: Memlekette yeterinden fazla taksit vardır, verilmiş taksit izni olarak. Bunlar hakikaten taksicilik yapıyor mu, yapmıyor mu o ayrı konudur. Elimizde

de 1200'ün üzerinde izin müracaatı vardır. 1975'lerden kalan, 1981'lerden kalan izin müracaatları. Bunlar hakikaten ciddi mi, halâ daha isteniyor mu istenmiyor mu belli değil. Çeşit türlüünü denedik, neticede şu kanaate vardık ve onu yapıyoruz. Şu anda yaptığımız odur. Üç yıl, yine Sayın Kenan Akın'ın ikazıyla üç yıl dondurduk. İçerideki izin müracaatlarının tümüne ret cevabı yazdık, yazılıyor. Bilahare yeniden mevcut taksilerin tümü elden geçirilecek, taksicilik yapıyor mu yapmıyor mu. Bir sınır getirilecek bu işe ve ona göre ihtiyaç varsa verilecek, yoksa verilmeyecek. Evet bugün ekmek parası kazanmak için müracaat eden arkadaşlarımız var. Ancak o verdiğimiz, her ekmek parası kazanmak için müracaat edene verdiğiniz bir "T" izni diğer taksicilerin ekmek parasını kısmış oluyor. Bu olacak iş değildir. O şekilde programsız gidemeyiz. Bir program muhakkak yapmamız lâzımdır. Bu programı yapana kadar da biz başka izin vermeyeceğiz.

Diğer Karpaz Belediyesiyle ilgili bir sorunuz olmuştu. Onu düzelttik.

KENAN AKIN (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Düzelttik, geri aldık onu.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla)- Gerçekten hizmet veren ve Belediye vergisi ödeyen bir grup Rum vardı o bölgede, onları da kapsam içerisine aldık.

ve ona göre belediye katkısını düzelttik. Ancak devlet katkısı ile işlerine girebileceğini düşünen belediyeler başarılı olamayacaklardır bu yıl. Bunu da burdan söylemek zorundayım.

KENAN AKIN(Gazi Mağusa) (Yerinden) - Üzülerek söylemekte-  
siniz.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Üzülerek söylemek zorundayım.  
Yine bir başka belediyemizle ilgili usulsüzlük konusunu sordunuz.  
O usulsüzlük Sayıştaycı da tespit edip iptal edildi. İhaleye  
yeniden çıkılıyor izliyoruz ne olacağını göreceğiz.

Merkezi Cezaevi gerekli sıcak ilgiyi görmüyor.

KENAN AKIN (Yerinden) (Devamla) - Doğrudur.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Evet bütçe olanaksızlıkları  
nedeni ile doğrudur. KKTC'li mahkûmlarla TC'li mahkûmlar arasında-  
ki eşitsizlik doğrudur. O konuda ne yapılabilir onu görüşmekteyiz.

KENAN AKIN (Yerinden) (Devamla) - İnfaz Yasası.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Erken bir zamanda, İnfaz Yasası  
demiyorum.

GUNAY CAYMAZ (Lefkoşa) (Yerinden) - Sayın Bakan, yalnız  
açıklık getir hangi konuda eşitsizlik var yani?

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - TC'li.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - TC'li mahkûmların ceza gördükten  
bir müddet sonra Türkiye'deki İnfaz Yasası'ndan yararlanarak  
erken tahliyeleri. O doğrultudadır eşitsizlik. Bunu düzeltmek için  
birtakım görüşmelerimiz var. Onların neticesinde ne olacak görece-  
ğiz. İnfaz Yasası gelecek diye birşey söylemiyorum.

KENAN AKIN (Yerinden) (Devamla) - Gelsin.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Onu lütfen öyle o şekilde almayalım. Kürkçülük olayını Meclis kürsüsünden herhalde moda olduğu için gündeme getirdin.

KENAN AKIN (Yerinden) (Devamla) - Yok moda değil. Onu yapan sizsiniz.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Oyle birşey programımız,...

KENAN AKIN (Yerinden) (Devamla) - Sınır dışı neydi o zaman, açıklamasını yapın o zaman.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde öyle bir problemimiz yok.

KENAN AKIN (Yerinden) (Devamla) - Tamam 84'te ...

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Onları sen de biliyorsun neden çıktığını.

ÇALIŞMA VE SAĞLIK BAKANI DR. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) - E git sor yahu.

KENAN AKIN (Yerinden) (Devamla) - Onu girerken düşünecen yani.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Evet zannederim genel olarak söyleyebileceklerim bunlardır. Yalnız çevre konusunda hem Sayın Hacıahmetoğlu'nun, hem Sayın Akın'ın bir yanlış görüşleri veya hut fikirleri var gibime geldi. Çevre Dairesi sanki çöp temizliği de yapacak bir kuruluş gibi konuştunuz.

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Belediye.

KENAN AKIN (Yerinden) (Devamla) - Onu yap demiyoruz. İmkân ver belediyelere be kardeş. Onu yapmak için imkân ver.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Değildir. Oyle bir imkânın da, Çevre Dairesinde öyle bir imkânın da yoktur. Çevre Dairesi ancak kövde cöplerin nasıl imha edilmesi gerektiği üstünde gidip köylere



belki bilgi verebilir, izahatlar verebilir. Ancak çöp temizliği...

KENAN AKIN (Yerinden) (Devamla) - Köylü nasıl yapacak?

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Muhtarların görevidir. Muhtar gelir ilgili ...

KENAN AKIN (Yerinden) (Devamla) - Muhtar sana bağlıdır. Muhtarı sen ekonomik güçlendiriyor musun? Yok.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Ekonomik olarak neyi güçlendireyim. ben? Köydeki bir vatandaşın çöpünü eğer muhtarlar alıp imha edecekse bunun ücretini vatandaştan alacaktır.

KENAN AKIN (Yerinden) (Devamla) - Ne ile olacak?

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Kamyon kiralayacak, traktör kiralayacak. Zor birşey mi bu?

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Sayın Bakan, ben size işte bir kapı açtım. Siz beyanat vereceksiniz yarın Rumlardaki şeylerde muhtarların görevidir. Çevre Dairesinin değil iyi bir orda bir açıklama olur ve görevliler sarılır bu işe efendim.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - E onu şurdan bu kürsüden söyleyim. Bu yıl bütün muhtarlarımıza yönelik görevlilerinin ve yetkililerinin ne olduğunu kendilerine gösterecek eğitici bir program hazırlığı içindeyiz. Bu vasıta ile hem kendi maaşlarını çıkarmış olacaklar diye inanıyoruz. Hem de köylerimize daha çok hizmet gitmiş olacak. Evet bu...

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Teşekkür ederim. Tamam bitti yahu.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Zannederim bizim söyleyebileceğlerimiz bu kadar. Dediğim gibi bu önumüzdeki yılda asfalt işleri ile ve diğer köylerin yardım kalemi daha fazla su konusuna ağırlıklı olarak harcanacak. O yüzden bu yıl için falan köylerin yolları yapılacaktır diye bir şey söyleyemiyorum.

KENAN AKIN (Yerinden) (Devamla) - Seçim olsa söyledin.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Tabii ki yapılacak olan köyler de var ama ...

AHMET KAŞIF (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Paran yok yapaman sen.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Minimum seviyede tutuluyor. O yüzden bunu da şimdiden söylemek istiyorum. Teşekkürler.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bakan. Nisap var mı efendim? Sayın bakalım.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Girne) (Yerinden) - Var var.

KATİP - Var efendim.

BAŞKAN - Evet. Sayın milletvekilleri; İçişleri, Köyleri ve Çevre Bakanlığı Bütçesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi bu bütçeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimsiz?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir. Hayırlı olsun.

Sayın milletvekilleri; Şimdi Program 07: Ulaştırma, Bayındırlık ve Turizm Bakanlığı Baütçesini görüşüyoruz.

KĀTİP-

07: Ulaştırma, Bayındırlık ve Turizm Bakanlığı.  
Alt Program 01: Yönetim Hizmetleri, Personel Giderleri 233,994,000, Cari Giderler 96,000,000, Yatırımlar Yok, Transferler Yok, Alt Program Toplamı, 329,994,000.

Alt Program 02: Planlama ve İnşaat Dairesi. Personel Giderleri 8,359,056,000, Cari Giderler 123,000,000, Yatırımlar Yok, Transferler Yok, Alt Program Toplamı 8,482,056,000.

Alt Program 03: Karayolları Dairesi. Personel Giderleri 14,222,246,000, Cari Giderler 560,450,000, Yatırımlar 53,250,000,000, Transferler Yok, Alt Program Toplamı: 68,032,696, 000.

Alt Program 04: Posta Dairesi. Personel Giderleri 3,831,684,000, Cari Giderler 1,288,710,000, Yatırımlar 110,000,000, Transferler 500,000, Alt Program Toplamı: 5,230,854,000.

Alt Program 05: Telekomünikasyon Dairesi. Personel Giderleri 13,415,918,000, Cari Giderler 985,150,000, Yatırımlar 23,350,000,000, Transferler Yok, Alt Program Toplamı: 37,751,068,000.

Alt Program 06: Limanlar Dairesi. Personel Giderleri 2,746,077,000, Cari Giderler 560,000,000, Yatırımlar 2,270,000,000, Transferler Yok, Alt Program Toplamı: 5,576,077,000.

Alt Program 07: Sivil Havacılık Dairesi. Personel Giderleri 6,290,165,000, Cari Giderler 431,500,000, Yatırımlar 1,300,000,000, Transferler Yok, Alt Program Toplamı 8.021,665,000.

Alt Program 08: Meteoroloji Dairesi. Personel Giderleri 1,365,132,000, Cari Giderler 249,000,000, Yatırımlar Yok, Transferler Yok, Alt Program Toplamı 1,614,132,000.

Alt Program 09: Turizm, Tanıtma ve Pazarlama Dairesi. Personel Giderleri 1,497,472,000, Cari Giderler 93,700,000, Yatırımlar Yok, Transferler Yok, Alt Program Toplamı: 1,591,172,000.

Alt Program 10: Turizm Planlama Dairesi. Personel Giderleri 733,423,000, Cari Giderler 20,600,000, Yatırımlar Yok, Transferler Yok, Alt Program Toplamı: 754,023,000, Program Toplamı: 137,383,777,000.

BAŞKAN- Sayın milletvekilleri; şimdi söz almak isteyenlere söz vereceğim. İlk sözü Sayın Bakan istiyor.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Çok güzel, isabetli.

BAŞKAN- Buyurun Sayın Bakan.

ULAŞTIRMA, BAYINDIRLIK VE TURİZM BAKANI MEHMET BAYRAM - Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; bu bütçe vesilesiyle 1991 yılı faaliyetleri ve 1991 yılı bütçe ödenekleriyle Bakanlığımıza bağlı olan kuruluşların faaliyetleri çok kısaca özet bilgi vermek istiyorum.

Bilindiği üzere Ulaştırma, Bayındırlık ve Turizm Bakanlığına bağlı olarak çalışan birçok daire mevcuttur. Bunlar içerisinde Planlama, İnşaat Dairesi olarak hizmet veren ve genelde devlet ve kamu kuruluşlarına ait somut

Bu bakımdan ve restore gibi görevleri yerine getiren bir dairemizdir. Bu dairemiz 1991 yılı içerisinde birçok projeyi tamamlamış, birçok projeyi ise ihale etmiş ve birçok projeyi de ihale safhasında ve birçok projenin de yapımına devam etmiştir. Bunlara kısaca bir göz atacak olursak 1991 yılı içerisinde Plânlama İnşaat Dairesinin ihale yolu ile yapılan 29 tür işi vardır. 29 tane projesi ihale yolu ile tamamlamış ve 7,723,000,000 lira bir ihale ile bunları tamamlamıştır. Bunun yanında emanetin yapımı tamamen işler ise 14 tanedir. İhale yolu ile yapımı devam eden işler ise yine 14 tanedir. Emanetin yapımı devam eden işler ise şu anda 6 tanedir. Bir de projeleri tamamlanıp, projeleri tamamen ihaleye hazır bir şekilde bekletilen 26 projesi mevcuttur. Bir de yine 14 proje ise şu anda şeyi, projesi safhasına getirilmesi için gerekli olan tüm çalışmayı yürütmektedir. Genelde Plânlama İnşaat Dairesi, ülkemizde kurulduğu günden bu yana, ülkemizde yalnız bu saymış olduğum işlevlerin dışında, gerçekten devletin dışında ve birçok özel ve tüzel kuruluşlara bu sahada adam yetiştiren, bu sahada teknik eleman yetiştiren bir daire olarak ortaya çıkmıştır ve bu uygulamalar içerisinde gerçekten Plânlama İnşaat Dairesi, bu daire içinde çalışan birçok personelin yetişme sahası olarak öngörülmüştür.

Dolayısıyla 1992 yılında da Plânlama İnşaat Dairesi aynı şekilde ve öngördüğümüz Plânlama İnşaat Dairesinin müşavirlik ve proje hizmetleri esasına ve esas politikasına dayalı olarak görevini sürdürmeye devam edecektir. Yani bizim görüşümüz Plânlama İnşaat Dairesinin fiili olarak mümkün olduğu kadar ihaleler içerisinde girmeden yapılacak olan kamu ve devlet kuruluşlarının ister tamirat, bakım, restore olsun, küçük bakımlar ve restore hariç diğerlerini tamamen projelendirme, projeleri ihale safhasına götürme ve bunları ihale edildikten sonra da takip etmek suretiyle, bitirmek suretiyle tamamen müşavere ve kontrol hizmetlerini sürdürmekle ilgili görüşlere sahiptir.

Dolayısıyla dairemiz bu şekilde 92 yılı faaliyetlerine de aynı şekilde daha önce saydığım esaslar çerçevesinde çalışmalarına devam edecektir.

Yine Bakanlığımıza bağlı bulunan Karayolları Dairesi 1991 yılında mevcut yolların bakım, onarım ve trafik güvenliğini yerine getirmiş. Bunun yanında 18.7 km uzunluğunda üçüncü sınıf yol genişletilmesi ve tamamlanması çalışması yapılmıştır, Ayrıca şu anda yine bize bağlı olarak yapımı devam eden doğu yolları, batı yolları ve kuzey sahil yolu projeleri de devam etmektedir. Doğu yolları Lefkoşa - Gazi Mağusa yolunda 16 km'lik duble olmak üzere 45 km'lik yol Balıkesir'e ayrılıp Ercan Havaalanı arasında ise 7 km'lik yol şu anda tamamlanmış bulunmaktadır. Ve ayrıca doğu yolları projesi de devam etmektedir. 1991 ödenekleri şu anda bitmiştir.

1992 ödenekleri serbest kaldığı andan itibaren Doğu Yolları Projesi tamamen tamamlanmak suretiyle Mağusa'ya ulaşacaktır. Batı yolları ise Gönyeli-Güzelyurt-Gemikonağı yolu 50 kilometresi tamamlanmıştır ve şu anda Kayalar ayırımı ile Girne arasındaki 23 kilometrelik yolun 12 kilometresinin tamamlanmış olup 11 kilometre uzunluğundaki yoldaki çalışmalar devam etmektedir. Burda da aynı şekilde 1991 ödenekleri tamamen bitirilmiştir. 91 yılında öngörülen ödenekler bitirilmiştir ve 92 ödenekleri serbest kaldığı andan itibaren bu konuda da çalışmalar bu projelerin tamamlanmasıyla ilgili 92 ödenekleri içerisinde başlatılan Doğu Yolları ve Batı Yolları Projeleri bitirilecektir. Bunun yanında ise Kuzey Sahil Yolu, Arapköy ayırımından itibaren 5 kilometrelik yol yapılmıştır ve yine 1992 yılında da aynı proje içerisinde Kuzey Sahil Yolunun yapılmasına devam edilecektir.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Kaç kilometre yapılacak 92'de?...

MEHMET BAYRAM (Devamla)- Kuzey Sahil Yolu Sayın Kotak; şeyden başlıyor...

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Hayır, hayır 92'de...

MEHMET BAYRAM (Devamla)- 92'de yine 5 kilometre öngörülmektedir. Bu bildiğiniz gibi global olarak bir rakam konmakta ve bu global rakam içerisinde Kuzey Sahil Yolu, Doğu Yolları, Batı Yolları ve Bağlantı Yolları ile beraber bir de Karayollarının kendisinin öngördüğü ve Karayollarının yapması icap eden, proje olarak ayrılmakta ve o rakamlar içerisinde gerekli faaliyetler sürdürülmektedir. Yalnız burda bir şey ifade edeyim. Konuşmanızda, İçişleri Bakanlığı konuşmasında ifade ettiniz. Gerçekten Kuzey Sahil Yolunun bir kısmında büyük bir bozukluk meydana

gelmiştir. O artık yapılan göletlerin yaratmış olduğu bir bozukluktu. Karayol arı İdaresi o yolun tamirâtı ile ilgili bütün tedbiri almış ve o yolu tamir etmiştir. Esas yolun büyük bozukluğunun nedeni ordaki gölet inşaatının yarattığı bozukluktu. Gerçekten zor bir tamirattı. Çünkü tamamen yol elden çıkmıştı. Ama Kuzey Sahil Yolunun ne zaman tamamlanacağı sözkonusu olmadığı için, kesin bir tarih olmadığı için tabii halkımızı yolsuz da bırakamazdık ve gerçekten büyük bir tamiratla o yol bugün gayet rahat işler bir duruma getirilmiştir. Bir de bunun yanında tabii ki bunlar geniş projeler ve rakamlar içerisinde ifade edilen profelerdir. Bir de bunların içerisinde yine bu dairenin yapmış olduğu faaliyetler vardır ki bunlar raporlar halinde sunulmaktadır. Komisyonadaki takdim konuşmamda ve o konuşma içerisinde vermiş olduğum belgeler içerisinde Karayollarının 1991 yılı içerisinde yapmış olduğu diğer faaliyetleri şöyle ifade edebiliriz. Mesela Lefkoşa bölgesinde 40-50 küçük projeyi tamamlamış, Mağusa bölgesinde aynı şekilde. Güzelyurt-Girne bölgesinde aynı şekilde birçok faaliyetini sürdürmüştür. Ayrıca bu faaliyetler içerisinde yalnız yolların bakım onarımı değil, yeni yolların yapımı değil, ayrıca yine 1991 yılı içerisinde Karayollarımızın trafik şubesi yine faaliyet içinde ve bu faaliyetinde hemen hemen toplam 477 adet trafik işaret levhası ile 198 adet tehlike, uyarı şeyi yeniden baştan boyatmak suretiyle yerine takmıştır. Toplam olarak 305 adet trafik işareti levhasını tekrar yenileyip tekrar yerlerine yerleştirmiştir. Bunun yanında yol çizme olarak Karayolları Trafik Şubesinin Ercan Havaalanı-Paşaköy güzergahının eksen çizgisinin çizimi yapılmış, Değirmenlik-Fuar güzergahı çizgisi çizilmiş, Çatalköy'ün bir kilometre eksen çizgisi çizilmiş, Demirhan-Şehit Hüseyin Ahmet Ruso-Ercan Havaalanı güzergahı, Gemikonağı-Yedidalga, Yılmazköy-Gemikonağı, Ercan Havaalanı kavşağı-Aslanköy güzergahı ve Gönyeli çember-Ercan Havaalanı kavşağında da yine trafik faaliyetleri sürdürülmek suretiyle bu yol çizimleri ve trafik levhaları tekrar baştan bakım ve onarımı yapılmıştır.



Bunun dışında 1991 yılında yine aynı şekilde mevcut yolların bakım ve onarımında trafik güvenliği çalışmaları devam edecek ve öncelikle devam etmekte olan Gemikonağı, Yeşilirmak, Ercan Havaalanı Akdoğan, Şirinevler yollarının tamamlanması öngörülmüştür 92 yılında. Tabii ki bunun dışında diğer Master Plân çerçevesinde de diğer yolların yapımı devam edecektir.

Yine Bakanlığımıza bağlı bulunan Posta Dairesi, gerçekten 1991 yılı içerisinde öngörülen pul emisyon programını çeşitli engellere rağmen, çeşitli ihalelerdeki bazı engellere rağmen altı seri pulunu çıkarmış ve flateli dünyasındaki yerini devam ettirebilmiştir. Hatta şunu ifade edeyim, son bir flateli mecmuasında ifade edilen şudur. 100 ülke arasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti pulları altmışıncı sıradadır. Hatta şunu ifade edeyim, Güney komşularımız 67'nci sırada yer almışlardır. Bu da göstermektedir ki gerçekten pullarımız dünya piyasalarında yer bulmaktadır. Şimdi tabii bunlar bu faaliyetlerin yanında diğer faaliyetleri içerisinde de özel ilk gün zarfları ve...

SALİH COŞAR (Lefkoşa) (Yerinden) - Çok basarız yalnız Sayın Bakan.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Efendim?

SALİH COŞAR (Yerinden) (Devamla) - Fazla. Miktar olarak fazla basıyoruz.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Fazla değil Sayın Coşar, çünkü fazla olsa çok değeri düşer, biz şu anda 100 ülke arasında altmışıncı sıradayız ki Rum tarafı bizden daha geride bir sırayı takip etmektedir ve gerçekten artmıyor da. Pullarımız artmış olsa hep belli rakamlar içerisinde kalmaya çalışıyoruz çünkü biz de onun fevkindeyiz ki eğer çok fazla pul basılırsa, bunun flatelik önemi anlaşılmaz ve değeri düşer. Ayrıca şunu ifade ediyorum gerçekten

pullarımız flatel değerlerini ve gerçek değerlerini koruması açısından kullanmış olduğumuz kağıtlar gerçekten önemlidir ve şunu ifade edeyim ki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti pullarının taklit edilmesi mümkün değildir. Çünkü filigramlı kağıt kullanmakta ve filigram içerisinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ifadesi olan şekil bulunmaktadır. Dolayısıyla bunların sahtelenmesi mümkün değildir. Yalnız Meclis kürsüsünden şunu ifade etmek isterim ki gerçekten Posta İdaresi posta dağıtımındaki başarısızlığı gerçektir. Bunu ortaya koymakta hiçbir sakınca görmüyorum. Bugün gerçekten tabii ki başarısızlığın ana nedeni gerçekten şu anda Posta İdaresindeki personel dağıtıcı sayısındaki rakamın o kadar düşük rakama ulaşmıştır ki ayrılmalar nedeniyle, dolayısıyla son yetki de verilmiştir ve umut ederiz ki 92 yılında bütün bu kadrolar doldurulacak ve gerçekten esas posta dağıtıcısı konusundaki sıkışıklıkta ortadan kaldırılacak. Komisyon çalışmaları sırasında da Meclis Komisyonu bunun sıkışıklığını görmüş ve bunun yanında ayrıca bu alınabilecek dağıtıcılara motosiklet alınması için ve dağıtımın süratle yapılabilmesi için ayrıca ilâve bir ödenek konmak suretiyle gerçekten posta dağıtımındaki aksaklıkların giderileceğini ümit ederiz.

EKONOMİ VE MALİYE BAKANİ NAZİF BORMAN (Yerinden) -  
Bir de araba istemeyiniz.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Araba istemeyiz Sayın Borman. Posta İdaresi motosikletle de idare edebilir. Dolayısıyla süratle bu konudaki tevazunuzu gösterebilerseniz Maliye Bakanı olarak gerçekten Posta İdaresi görevini yerine getirmek için çabasını sürdürecektir.

Muhterem arkadaşlar; yine ülkemizde haberleşme deyince bunun yanında telekomünikasyon hizmetleri gündeme geliyor. Bu Daire gerçekten büyük bir yoğun çalışma içerisinde yıllardan beri devam etmektedir. Biliyorsunuz, Master Plân uygulamaya konduğu günden beri Telekomünikasyon Dairesindeki faaliyetler süratle ve seri bir şekilde devam etmekte ve kaynak bulunduğu zaman elden gelen tüm gayret gösterilmektedir. Şu anda 1991 yılında telefon abone sayısı otuz yedi bine ulaşmıştır Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde ve şu anda çalışan santral sayısı 26'ya çıkmıştır. Ana santrallara 1991 yılı içerisinde dokuz bin hat ilavesi yapılmıştır ana santrallara

Toplam 23 adet kırsal alan birimindeki santral kapasiteleri ise, 20 adetinde 250, 3 adetinde 500 ve 500 aboneli olanda da 2000 aboneye çıkarılmak suretiyle kırsal alandaki santrallerin de kapasitesi artırılmaya çalışılmıştır. Aşağıda belirtilen 14 kırsal alan yerleşim biriminde de telefon şebekesi tamamlanmış olup, kademeli olarak telefon dağıtımına başlamıştır. Çatalköy, Minareliköy, Demirhan, Beyköy, Cihangir, Meriç, Dikmen, Ulukışla, İnönü, Yeni Boğaziçi, Edremit, Karaman, Güzelyalı, Zümrütköy. Bunlar kimisi tamamlanmış, kimisi tamamlanmak üzeredir. Bunlar da peyderpey tamamlanarak halkın hizmetine sunulacaktır. Ayrıca şebeke çalışması başlatılmış 17 kırsal alanında gelişim birimleri de şunlardır: Düzova, Balıkesir, Mormenekşe, Tuzla, Gaziköy, Türkmenköy, Turunçlu, Dip Karpaz, Yedikonuk, Kumyalı, Beylerbeyi, Ozanköy, Bostancı Gaziveren, Yeşilyurt, Doğançlı ve Karaoğlanoğlu'dur. Bunlarda da şu anda şebeke çalışmaları devam etmektedir. Süratle 1991 yılı sonuna kadar, mümkün olduğu kadar, hasıl olan projeleri bitirmek suretiyle halkın hizmetine sunacağız. Ayrıca, yine 1991 yılı içerisinde halkın hizmetine daha etkin bir şekilde verebilmek için Telekomünikasyon İdaremiz bilgisayar sistemine geçmek suretiyle, 1991 yılında ihalesini yapmış ve 1991 yılı ihalesiyle 1992 yılı ödenekleriyle beraber bu sistemin tamamlanması suretiyle tamamıyla hesap sisteminin ve vatandaşların yapmış olduğu görüşmelerin kendilerine bilgisayar sistemi içerisinde verilmesi ve her türlü yapılan konuşmanın belli bir bilgisayar kayıt sistemiyle ortaya konması suretiyle, arada olan birçok vatandaş şikâyetlerini de ortadan kaldırılması mümkün olacaktır. Bunun yanında gerçekten, yine bizim için büyük bir olay. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti arasındaki yıllardan beri konuşulan denizaltı kablosunun 1991 yılında ihale edilmesidir. Bu ihale şu anda sonuçlanmıştır ve Amerikan, Fransız, İtalyan Konsorsiyum, bir grup bu ihaleyi kazanmıştır. Kuzey Kıbrıs'la Türkiye'yi bağlayan denizaltı fiber

kablo projesidir ki, tahminlere göre bugünkü rakamları eğer Türk Lirasına çevirir ve rakamla ifade edersek, 47 milyar Türk Lirası civarında bir projedir. Bu TURCIOS diye bir projedir. Türkiye ve Kıbrıs anlamına gelen "overseas" olarak, denizaltı kablosu olarak, "optik overseas" olarak kullanılan bir kablodur ki, bunun devamı, tabii ki, yalnız Türkiye ile Kıbrıs'ı bağlamak bir mana ifade etmez. Tabii ki Türkiye Cumhuriyeti yine bu proje içerisinde 670 milyar civarında bir projeye de, Marmaris-İzmir, İzmir-İstanbul ve onun üzerinden Moskova ve Moskova'nın üzerinden Tokyo üzerinde fiber kablo sisteminin içerisine girmek suretiyle haberleşmenin en iyi şekilde, net bir şekilde yapılması sağlanmış olacaktır. Tabiidir ki, bu fiber kablonun tahakkukundan sonra, arkasından mutlak surette kablolu yayınlar, hatta şunu söyleyeyim. Şu anda bize ulaşan TRT'nin yayınlarının bir kısmı da yine bu fiber optik kablo vasıtasıyla da daha etkin bir şekilde ve daha güzel görüntü sağlamak suretiyle de bu kablo ile de verilmiş olacaktır. Bu, diyeceksiniz ki yine, diğer sistemden farkı nedir? Niçin fiber kabloyu o kadar çok önemli addediyorsunuz haberleşmede?

Muhterem arkadaşlar; hangi sisteme girerseniz giriniz eski sistemlerden, mutlak surette değer kaybı, ses kaybı mevcuttur. İster normal kabloyla yapınız, ki eski usul kabloydu. Denizaltı kablolarıydı ki bu kablolar bildiğimiz bakır kablolardı. Denizaltına serilmek suretiyle görüşme sağlanmaktaydı. Daha sonra, modern dünyanın gelişmesine ayak uydurmak suretiyle bu defa çanak antenlerle linkler kuruldu. Yine zaman be zaman tabiat şartlarının yarattığı olumsuzluklar bu sistemleri etkilemektedir. dolayısıyla o etkileşim neticesinde birçok sistemde aksaklıklar meydana gelmektedir ki, bilmem hatırlayacak mısınız, eskiden, hatta şimdi, yine zaman be zaman olmaktadır. Yazları bazan telefon görüşmelerinde zaman be zaman böyle kendi başına kesilip, kesilip tekrar tekrar uluslararası görüşmelerde meydana gelmektedir. Bu bir deniz yansıması, güneş yansımasının yarattığı bir husustur. Teknik bir husustur. Bunlar tamamen ortadan kalkacak ve konuşma kapasitesi, konuşma, değer kayıpları tamamen ortadan kaldırılmak suretiyle gerçekten, Uzakdoğu'dan birine konuşurken sanki Kıbrıs'ta köşe başında bir kişiyle konuşur gibi, ses kaybı hiç olmadan ortaya konacak bir sistemdir. Çok güzel bir sistemdir. 7800 küsür kanallı, yani aynı anda 7800 kişinin konuşabileceği kapasiteyi yürüten bir sistemdir ve bu kapasitenin, vahut da iki mislini çıkarmak için 7800 kanal. 15

Dolayısıyla gerçekten Türkiye Cumhuriyetine, bu konudaki hassasiyetine, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine göstermiş olduğu bu hassasiyetten dolayı bu vesileyle teşekkür etmek isterim.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Bu telefonun içinde biz konuşurken başkaları da dinler o çok önemli bazen bizimki vurur başkası konuşurdu.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Şimdi Sayın Kotak onu ifade edeyim, bir kere herşeyden önce tabii ki telekomünikasyon sistemleri yalnız santralleri yenilemek efendim fiber optik kabloyla dış dünyayla bağlantı kurmak ve ayrıca şehirler arasındaki bağlantıyı fiberle kurmak suretiyle kablo getirmek mümkün değildir. Temelde eğer haberleşmenin netleşmesi ve daha iyi bir hizmet verilmesini istiyorsak mutlak surette altyapıya da büyük bir önem vermek lazım ki bu alt yapı derken şehir içindeki altyapıdır. Maalesef tabii ki dar olanaklar içerisinde temelde telekomünikasyonun esas kalbi santral olduğu için bütün ağırlık onlara verilmiştir ve bir de ağırlık tamamen şehirler arasındaki bağlantının kurulmasıyla ilgili sistemlere verilmiştir. Dolayısıyla gerçekten şehir altı dediğimiz tabakasında gerçekten bazı eksiklikler vardır. Onları gidermeye çalışacağız. Ayrıca yine 1992 yılı içerisinde gerçekten bugün Girne-Güzelyurt, Girne-Lefkoşa, Lefkoşa Mağusa arasında şehirlerarası görüşmelerde hiçbir sıkıntı yoktur. Şunu ifade edeyim gerçekten fiber optiğin serilmesiyle iki taraflı bugün bu haberleşmede net bir haberleşme yerine getirilmiştir. Yalnız batı tarafımızın büyük bir eksikliği vardır. Bugün gelişen bir batı tarafımız var. Gelişen bir Lefke yöresinin maalesef bağlantılarını kuramıyoruz. Lefke yöresinin haberleşmesindeki sıkıntı şu anda taşıyıcı sistemleri çok dar kapasiteli oluşu, ayrıca kurulacak bir çanak sisteminin radyolin sisteminde çok meşakatli ve çok lincilerden geçmesi suratiyle gelişme değerini düşüreceğinden

daha doğrusu 1992 yılında 4 milyar öngörülmesi suretiyle batı tarafımızın da fiber optiğe bağlanması suretiyle bu bölgemizin de net bir haberleşmeye sahip olması için gerekli olan tüm çabalar gösterilecektir. 1992 yılında 23 milyar 350 milyon civarında bir ödenekle telekomünikasyon sistemlerini geliştirmeyi düşünüyoruz, Ayrıca şunu ifade edeyim gerçekten komisyonda arkadaşlar güzel bir şey ifade ettiler. Tabii ki bunun çalışması yapıлып Hükümete götüreceğimi söylemiştim, aynı görüşteyim. Bu görüşümü de muhafaza ediyorum. Telekomünikasyon sistemlerinin daha süratli bir şekilde gelişmesini ve haberleşmenin daha iyi bir şekilde bu ülkede sağlanması için yalnız bütçe ödeneklerine bağlı kalmamak koşuluyla ve geri ödenecek şekilde bir sistem kurmak suretiyle, borçlanmak suretiyle suratle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin haberleşmesini en iyi şekilde yerine getirmekle ilgili çalışmaların başlatılmasıyla ilgili talimatı verdim. Ümit ederim ki bu çalışma Hükümette de şey bulur, uygun görülür ve bir döner sermaye şeklinde borçlanmak suretiyle telekomünikasyon sistemlerinin geliştirilmesi hızla yaptırılır. Çünkü gelişen dünyada muhterem arkadaşlar, biz şu anda büyük bir mutluluk içindeyiz çünkü Türkiye Cumhuriyeti yardımlarıyla dünyada son kurulan sistemlere sahibiz. Bugün bir çok Avrupa ülkesinde bile şu anda ne fiber optik haberleşme ne de sayısal santraller mevcuttur. Biz bunun verdiği yarardan istifade etmek suretiyle biz mecburuz bir noktada gerçekten bugün bu çağa ait olan bu haberleşmenin, en iyi şekilde hem şehirlerde yaşayan yurttaşlarımıza bu hizmetin verilmesi, hem de kırsal bölgede yaşayan yurttaşlarımızın aynı şekilde bir kasabada yaşayan gibi telefon hizmetinden istifade edebilmesiyle ilgili projeleri yapmak suretiyle yerine getirmeye çalışacağız ve umut ediyoruz ki gerçekten 92 yılında da bunları yerine getiririz.

Yine Bakanlığımıza bağlı olarak görev sürdüreceğiz Sivil Havacılık Dairesi 91 yılında Ercan Havaalanında sefer yapan tarifeli ve tarifersiz uçaklara ve hava sahamızdan geçen transit uçaklara bütün trafik kontrol hizmetleri yanında diğer yer hizmetleri de vermiştir.

Ekim ayı sonu itibarıyla 3214 sefer yapılmış alanımıza, 150 bin 800 de, 150 bin 800 giden, 155 bin 127 yolcu ise gelen yolcuya, gelen ve giden yolcuya hizmet vermiştir. Ayrıca 44822 transit geçen yolcu uçağına da hizmet vermiştir. Bilindiğı üzere yine hava trafik kontrol sistemleri yine dünyada gelişmesi çağına uymak mecburiyetinde olduğumuzun bilinci içerisinde, radar sistemi kurulmuş ve bugün Sivil Havacılık Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Ercan Kontrol Kulesi çağın en modern araçlarına sahip olarak radar sistemiyle, geçen geçen her türlü uçağın, ülkemizde konaklayan ve ülkemizden ayrılan, ayrıca hava sahamızdan geçen tüm uçaklara bu asrın en iyi aracıyla cevap verebilmektedir ki, gerçekten tavsiye ederim arkadaşlara, bu konuda ilgi duyan, teknik konulara ilgi duyan arkadaşlar varsa, Ercan Havaalanını ziyaret etsinler ve görsünler. Bu asrın, gerçekten bilim asrı olduğunu herkes ifade etmektedir ama, insan orada kendi gözleriyle gördükten sonra, gerçekten bilimin asra ne kadar büyük damgasını vurduğunu orada ifadeyle, hareketlerle ve sistemi orada izlemekle görecektir. Dolayısıyla mümkün olduğu kadar Sivil Havacılık asrın teknolojisine uygun olarak hizmet vermek çabası içerisindeyiz. Tabii ki mutlak surette eksiklikler vardır. Tabii ki, Havaalanında, girişte, çıkışta birçok sorunlar vardır. Bu giriş ve çıkışların sorunlarını ortadan kaldırmakla ilgili yine faaliyetlerimiz vardır. Bu Havaalanında yine görmüşsünüz, çıkışlarda büyük bir yığılma ve fazla birşey meydana geliyor, izdiham meydana geliyor. Bu izdihamı da kaldırmak için 1992 yılında ikinci bir yoklama cihazı ve bu ikinci yoklama cihazını da aldıktan sonra, çıkış salonundaki muhaceret kulübelerini artırmak suretiyle, aynı anda kalkan uçakların yaratmış olduğu izdihamı ortadan kaldırmayla ilgili faaliyetlerimizi sürdüreceğiz. Bunun yanında yine teknik eksikliğimizin apronun daha da büyütülmesi icabeder. Bundan bir süre önce yine bu görevde bulunduğum süre, yine Bayındırlık Bakanı olduğum dönemde, yine apronun genişletilmesiyle ilgili hususları konuşuyorduk. Kısa bir ayrılıştan, tekrar bakanlığa geldikten sonra tekrar baştan yine apronun genişletilmesinden bahsediyoruz. Ama o bahsettiğimiz zaman apron genişletildi. Şimdi yine genişletme istiyor. Demek ki Kuzey Kıbrıs Türk

Cumhuriyetinde bir gelişme vardır ve Havaalanımızdaki apron bile, iki defa genişletilmesine rağmen yetmemektedir. İnşallah daha da ileride yine bugünleri yine konuşuruz. Dolayısıyla 1992 yılı gerçekten hava alanında bir girişim yapılmak suretiyle yolcularımızın, gelen giden yolcuların daha rahat seyahat etmeleri sağlanmış olacaktır. Yine, Bakanlığımıza bağlı Limanlar Dairesi olarak yine Gazi Mağusa ve Girne Limanları ve balıkçı barınaklarında gerekli taramaları ve barınakların tamirat işleriyle meşgul olmuşlar ve bunun yanında Girne Yat Limanının mendireğinin kaya dolgularını tekrar baştan tamir etmek suretiyle, yine orasını elde tutmaya çalışmışlardır. Ayrıca, yine bu dönem içerisinde Girne Turizm Limanının mendireğinin tamirinin yanında, yüzer vincin kazanının yenilenmesiyle ilgili ihaleye çıkarılmış ve yine Girne'deki tarak dubasının saçlarının değiştirilmesiyle ilgili de sözleşme imzalanmıştır. Yine bunun yanında, Gazi Mağusa'da, yanık ofisler olarak bilinen, Limanlar Dairesine ait binaların tamiratıyla ilgili de ihale yapılmıştır. 1992 yılında yine Limanlar Dairesi 2 milyar 270 milyon ödenekli yine Gazi Mağusa ve Girne Limanı ve balıkçı barınaklarının taranması ve bakımına devam edilecektir. Bunun yanında, Kumyalı Balıkçı Barınağıyla, Yeni Erenköy Balıkçı Barınağının ana mendireğinin daha da yükselmesi ve hatırlayacaksınız birkaç gün önce çıkan büyük bir deniz fırtınasında gerçekten Yeni Erenköy'deki balıkçılarımız büyük bir zarara uğramıştır. Birçok kayıkları yine kırılmıştır. Tabii, tabiat hali. Elden birşey gelmiyor ama, mümkün olduğu kadar Yeni Erenköy Balıkçı Barınağını daha da takviye edeceğiz. Taşlarını daha yükselteceğiz ve mümkün olduğu kadar tabiatın yarattığı olumsuzlukları ortadan kaldırma çalışmasına devam edeceğiz.



Ayrıca yine bu görevleri yerine getirmek için 1992 yılında yeni baştan bu balıkçı barınaklarının taranması ve yapılabilmesi için bir adet tarama aracıyla bir adet kepçe vincinin satın alınmasıyla ilgili proje tahakkuk etmiş ve bütçeye konmuştur. Dolayısıyla 92 yılı faaliyetlerinde daha da iyi faaliyetler sürdürülecektir.

Bir de yine Bakanlığımıza bağlı olarak faaliyet sürdürebilen Meteoroloji Dairemiz gerçekten geçen yıl sunmuş olduğu raporlarda bütün toplumda bir moral bozukluğu yaratmıştı. Hatta o günlerde Meteoroloji Dairesi Müdürüne biraz kızıştım niye toplumun moralini bozuyorsun, çıkipta 91 yılının kurak geçeceğini söylüyorsun diye. Dolayısıyla 92 yılında gerçekten yapmış oldukları tahminler yerini almıştır ve şunu söyleyim meteoroloji sahasındaki tahminler çok yüksek bir oranda isabet kaydeden tahminlerdir. Çünkü yalnız bu Meteoroloji Dairemiz kendisinin bir başarısı değil bu dünyada bir komikasyon sisteminde birbirine bağlı sistemleri birbirinden bilgi akışının alınmasıyla yerine getirilen ama tabii mutlak surette bu Dairede çalışan arkadaşların da bu alanda bilgileri, bu komikasyonu değerlendirip ortaya koymasında büyük başarıları var. Gerçekten bu yıl tahminleri doğrultusunda ülkemiz yağışlı başlamıştır. Ümit ederiz ki Ulu Tanrımız bize bu yağışları devam ettirir ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yıllardan beri beklemiş olduğumuz bu susuzluğu gidermiş olur. Dolayısıyla Meteoroloji Dairemiz elli istasyonda düzenli olarak ölçümler yapmış ve bu ölçümlerden sağlanan bilgilerle ayrıca deniz ve rüzgar ve diğer meteorolojik hadiseleri yerinde tespit etmek suretiyle bu sahada ilgili olan ister havacılık sektörü, deniz sektörü, balıkçılık sektörü olsun bunlara gerekli bilgileri zamanında basın yayın ve televizyon vasıtasıyla bildirmiş ve gerekli tedbirlerini almışlardır. Dolayısıyla bundan sonra da yine Meteoroloji Dairesi aynı şekilde bu tespit etmiş olduğu bilgileri yine ilgililere göndermek suretiyle ortaya koyacaktır.

Şimdi yine Bakanlığımıza bağlı olan ve gerçekten Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin kalkınmasında itici sektör olarak kabul ettiğimiz turizm sektörü mevcuttur. Turizm sektörü ülkemiz ekonomisinde yapısal değişikliklere yol açabilecek potansiyele sahip bir sektör durumundadır. Dış ödemeler dengesinin önemli bir unsuru olan turizm sektörü maalesef 1991 yılında yaşanan, bilinen hadiselerden dolayı beklediğimiz gelişmeyi göstermemiş ve içte ve dışta turizm sektöründe büyük bir faaliyette durgunluk yaşanmış ve bunun neticesi olarak da 1990 yılında 224.80 milyon dolar net turizm geliri beklerken maalesef bu ancak 114.93 milyon dolarla sonuçlanmış ki bu gerçekten %50'ye yakın bir kaybı göstermektedir ki gerçekten 91 yılında turizmden beklediğimizin ancak %50'sini elde edebildik. Dolayısıyla 1991 yılındaki bu kaybın ortadan kaldırılmasıyla ilgili ve tekrar baştan turizm sektörümüzün itici sektör olarak yine faaliyetini sürdürmesiyle ilgili faaliyetlere tekrar baştan başladık ve yine bu Daireye bağlı olarak iki daire mevcuttur.

Biricisi, Turizm, Tanıtma ve Pazarlama Dairesi olarak faaliyet göstermektedir. Bu genelde bu Daire, tanıtıcı yayınlarla ve slaytlarla, filim çekimleriyle ülke turizmini tanıtmayı ve bir çok ülkede ortaya konan fuarlarda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin o piyasalarda var olduğunu ve piyasalardan pay almakla ilgili çalışmalarını ortaya koymak için Londra, Viyana, Hamburg ve Berlin Uluslararası fuarlarına katılmak suretiyle de Kuzey Kıbrıs'ı tanıtma faaliyetlerini sürdürmüştür.

Ayrıca ülkemize turist gönderen yabancı tur operatörlerinin yapmış oldukları yayınlara, tanıtıcı yayınlara yapmış oldukları, geceler nisbetinde bir ödenek vermiş, bunun dışında yine bu dairemiz, üçüncü ülkelerden ülkemize turist taşıyan yabancı Charter şirketlerine yapmış oldukları Charter uçuşlardaki risklerine katılmak suretiyle de, ülke turizminin gelişmesine yardımcı olmuşlardır. Ayrıca, yine bu dairemiz Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti turizmini tanıtmak için birçok ülkeden tanınmış seyahat ve turizm acenteleri, gazeteciler, basın-yayın organlarını da ülkemize davet etmek suretiyle, ülkemizin turizminin tanıtılmasıyla ilgili faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Yine aynı şekilde bu faaliyetlerine devam edeceklerdir. Bir de yine Turizm Dairemizin bir bölümü olan Turizm Plânlama Dairemiz mevcuttur. Bu dairemiz ülkemizde genelde turizmin bölgesel plânlamasını, bunun yanında yabancı projelerin ülke turizmine ve ülkeye uygunluğunun olup olmadığı konusundaki görüşlerini, ayrıca yine bu daireye bağlı olarak yapılabilecek, ülkede genelde turizmin gelişmesi için yapılabilecek gelişmeleri ortaya koymak suretiyle faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu dairemiz yine 1991 yılında bildiğiniz üzere, yine planlayıp sonuçlandırmış olduğu, Lapta sahil şeridi kanalizasyon projesi var ki şu anda bitmiş ve teslimi belediyeye yapılmak üzeredir. Lapta Bölgesindeki bir turistik bölgeyi ve turistik tesislerin tamamen bu kanalizasyon sistemine bağlamak suretiyle doğabilecek artıkların, genelde ülkemizin, çevremizin kirletilmemesi ve çıkacak olan suyun da tekrar baştan ağaçlandırmayla ilgili sahada kullanılmasıyla ilgili kanalizasyon projesi tamamlanmış ve teslim edilmiştir. Bunun yanında yine Bakanlığımız halkın kolayca istifadesine sunulabilecek, kamping'le ilgili sıkıntılar mevcuttu. Dolayısıyla yine 250 milyon civarında para sarfetmek suretiyle Salamis Yöresinde halkın hizmetine sunulacak, halkın rahatlıkla orada kamping yapabileceği tesisler yapılmıştır. Bunun yanında yine turizm bölge bürolarının açılması ve bu koruların tefriş edilmesiyle ilgili faaliyetler devam etmiştir ve bunun yanında da yine Mağusa'da bilindiği üzere, Turizm Dairesi tamamen eski binada ve devlete ait olmayan bir binada faaliyet sürdürmektedir.

Yine bundan kurtulmak için ayrıca yine devletin sahip olduğu bir bina yapılmakta ve turizmin bu sektörüne vermiş olduğumuz öneme binaen gayet temiz, halka ve turizme hizmet verecek şekilde düzenlenmektedir. Bunun yanında yine bu dairemiz, turizm sahasında faaliyet gösteren ve yatırım yapan birçok yatırımcımızın yatırım faaliyetlerini desteklemekle ilgili ve bu yapılan yatırımların miktarı ve yapılan yatırımların yerinde olup olmadığının kontrolüyle ilgili görevleri de üstlenmiştir. Bu daire ayrıca, yine Turizm Teşvik Yasası altında uygulamaları kontrol eden ve ayrıca gümrük muafiyetinin sağlanmasını ortaya koyan bir daire olduğu için gerçekten önemli bir dairemizdir. Dolayısıyla bunun yanında, yine Turizm Teşvik Yasası uyarınca gümrük muafiyetlerini vermeye devam etmiş ve bunun yanında birçok kontroller yapmıştır ve olanaklar nisbetinde de turizm yatırımı yapmaya devam eden ve birçok tesise olan ve bu tesislerin birçoğu yarım olan bu tesisler tamamlanmasıyla ilgili kendilerine ödenekler verilmiştir. Şimdi yine Bakanlığımıza bağlı olarak faaliyet sürdüren Kıbrıs Türk Hava Yolları mevcuttur. Bu Kıbrıs Türk Hava Yolları bir Limited şirket olarak çalışmasına rağmen, biliyorsunuz bir KİT olarak Bakanlığımıza bağlı olarak hizmet yürütmektedir. Ayrıca bir rakam daha vereyim arkadaşlar ki turizm konusunda daha iyi bir bilgi sahibi olalım. 1991 Ekim ayı sonu itibarıyla ister TC, ister yabancı ve ister KKTC yurttaşlarının seyahatlarıyla ilgili bir orijinal rakam vardır. Gerçekten TC'li vatandaşların seyahatiyle ilgili olan eksilme %27, yabancıların %32, KKTC yurttaşlarının ise %12 olarak eksilme meydana gelmişti 1990 yılındaki krizden dolayı. Toplam olarak baktığınızda bugün seyahat hacminde, ki turizmle bir kısım ilgisi var, bir kısım ilgisi yok tabii, Kıbrıslıların seyahati turizmle pek ilgili yok da, baktığınızda ortalama olarak %25 oranında. Demek ki seyahatlerde bir durgunluk yaşanmıştı 1990 yılında.

Bu rakamların çarpıcı örneğini vermek için size vermek istedim. Şimdi yine Kıbrıs Türk Hava Yolları bu çalışmalar içerisinde 1991 yılında yeni bir şekil, yeni bir sistem içerisinde faaliyetlerini sürdürme görüşü içerisinde ve bu yeni sistem içerisinde kendi uçuşlarını 1992 yılında kendi programını kendi uçakları, kendi pilotları, kendi hostesleri ile yapma projesinin son safhasına girmiştir. Bildiğiniz üzere 1991 yılında 24 adet hostesimiz alınmıştır. Bunlar şu anda Kıbrıs Türk Hava Yollarının seferlerinde ve ayrıca Türk Hava Yollarının seferlerinde yardımcı hostes olarak uçmaktadırlar. Bunları yetiştiriyoruz. Pek yakında pilot konusundaki girişimler de sonuçlanmış olacak ve 1992 yılındaki uçuş programı tamamen Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki şirketin kendi karar vereceği saatler içerisinde ve fiyat politikası içerisinde bir işletme ortaya konmuş olacak. Yalnız şunu ifade edeyim, birçok tenkite husus olan bir konu var ki air-bus uçağının kaldırılması ile kargodaki sıkışıklık meydana gelmiştir. Gerçekten bu konuyu irdelediğimiz zaman göreceksiniz ki air-bus uçağının maliyet faktörü o kadar yüksektir ki eğer air-bus uçağını çalıştırmaya devam ederseniz şunu ifade edeyim belki mübalâğa etmiş olacağım ama iki-üç aylık bir çalışma içerisinde Kıbrıs Türk Hava Yollarını batırabilir. Bu kadar büyük bir maliyet faktörü olan bir uçaktır. Dolayısıyla biz her ne kadar da kargo kapasitesi açısından yüksek olmasına rağmen mecburen, tabii gönül arzu etmemesine rağmen tabii ekonomik işletmeyi de batıramazsınız, biz 727'ye döndük. Hatta şunu ifade edeyim 1992 yılında zaten kendi uçaklarımız olacağı için, biz kendi uçaklarımızla uçacağız. Dolayısıyla zaten 727'ye bir dönüş olacaktı. Yalnız tabii ki onda değil, esas bizi etkileyen husus maliyet faktörüydü. Yalnız şunu ifade edeyim. Tabii ki kargo bazı sıkışıklıklar meydana gelecek. Bu sıkışıklığın ortadan kaldırılması ile ilgili girişimlerimiz devam etmektedir. Yalnız tabii ki yatırımcı ve sanayici direkt seferleri tercih etmektedir. Doğrudan doğruya buradan malını teslim edip de Londra'da doğrudan doğruya Heatrow'a inmesi ve teslim alması tercihidir. Biz mümkün olduğu

kadar Kıbrıs Türk Hava Yollarında yeni bir birim oluşturacağız. yeni personel almadan, kendi içindeki personeli kaydırmak suretiyle yeni birimi oluşturacağız ve mümkün olduğu kadar 727'yle yapabileceğimiz seferlerde acil ve gitmesi icap eden, gününde gitmesi icap eden sanayi ürünlerimizi gününde yetiştirmeye çalışacağız. Daha uzun vadeli olabilecekleri ise İstanbul üzerinden aktarmak suretiyle, yapmak suretiyle en iyi şekilde takdimini yapmak suretiyle ancak bunu çözebileceğimize inanıyoruz. Dolayısıyla bu görüşmeler ister Sanayi Odası, Ticaret Odası ve diğer görüşmeler sonucunda ve buna kanaat vardık ki mutlak surette Kıbrıs Türk Hava Yolları içerisinde yeni bir organizasyon yapılması suretiyle bu kargo konusunda yeni bir birim oluşturmak suretiyle bu kargo hizmetinin en iyi şekilde yapılması için gerekli her türlü tedbir alınacaktır. Bundan sizi temin etmek isterim ki mutlak surette bizi de çok rahatsız eden bir husustur. Çünkü ülkede genellikle küçük bir sanayimiz var. Bu sanayimiz de konfeksiyona dayalıdır. Biz bu sanayinin süratle gelişmesini arzu ediyoruz ve dolayısıyla elimizden gelen her türlü gayreti de göstermeye devam edeceğiz.,

Bir de yine geçmiş yıllarda çok tenkit edilen ve gerçekten hem siyasilerin, hem de Bakanlığı rahatsız eden pass bilet konusunda da gerekli hassasiyeti gösterdiğimizi zannediyorum. Komisyondaki arkadaşlar zannedersenem vermiş olduğumuz bilgileri almışlardır. Bu konuda da her türlü hassasiyetimizi göstermeye devam edeceğiz ve mümkün olduğu kadar bu şirketin en fizibil şekilde çalışmasını sağlayacağız.

Bunun yanında Kıbrıs Türk Turizm Şirketi de gerçekten tabii ki 1991 yılı turizm faaliyetlerinde saydığım olumsuzluklar mutlak surette bu şirketimizi de etkilemiştir ve bu şirketin etkileşiminden dolayı 1990 yılında %50 doluluk oranı olan bir şeyde %33'lere düşmüş, hatta şöyle ifade edeyim isterseniz düşüş oranlarını daha iyi anlayabilmek için. 1987 yılında 48, 1988'de 60, 1989'da 49, 1990'da 48 ve 1991 yılında maalesef %30 oranında olduğu için gerçekten bu şirketin gelirleri ile giderleri karşılama oranı düşük olmuştur.

Ve bir buçuk milyara yakın bir zarar sözkonusudur. Şu ana kadar yapmış olduğum şeylerdir. Umut ediyoruz ki önümüzdeki günlerdeki gelişmeler, bu zararın daha az olmasını sağlayacağız. Çünkü dikkat etmişseniz, yine bu Raporumuz içerisinde birçok personelle ilgili tedbirler alınmıştır, birçok giderlerle ilgili tedbirler alınmıştır. Buna rağmen tabii ki yaşayan bir varlıktır otel. Otelcilik bir sistem, yaşayan bir varlıktır. Yani bir anda bu varlığa dur diyemezsiniz. Durduramazsınız. Yani hayatını idame ettirecek kanı vermek mecburiyetindesiniz. Dolayısıyla biz mümkün olduğu kadar öldürmeden ayakta tutmak suretiyle bugüne kadar gelmiştir. Ümit ederiz ki 1992 yılında bulgular ve beklentilerimiz doğrultusunda faaliyet gösterirse, bir buçuk milyar zarar daha da iki milyar, 3 milyar kâr etmek suretiyle faaliyetlerini sürdürmüş olacaktır. Çünkü kar etmesi lazım. Elindeki tesisler maalesef yıpranmıştır ve bu yıpranan tesislerin mutlak surette elden geçirilmesi lazımdır. Turizm faaliyetinde mutlak surette otel ve imkan en iyi şekilde sunulması lazım. Aksi takdirde bir yıl iki yıl turist çekersiniz, ondan sonra o turistler bu ülkeye gelmez. Çünkü beklediklerini bulamazlar. Dolayısıyla biz umut ediyoruz ki 1992 yılında turizm faaliyetlerini daha da etkin bir şekilde yerine getireceğiz. Ve bu elimizdeki tesisleri en iyi şekilde tekrar yapılandırmak suretiyle halkımız ve turistlerin istediği bir yapılandırmaya getirmek suretiyle hizmet vereceğiz Beni sabırla dinlediğiniz için hepinize teşekkür eder saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bakan. Sayın milletvekilleri; kanaatimce vaktimiz dolmuştur. Oturumu kaldığımız yerden devam etmek üzere saat 14 .30'a erteliyorum.

Kapanış saati:13.00

İKİNCİ OTURUM  
Açılış saati: 14.35

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisinin II'nci Dönem, 2'nci Yasama Yılı, 12'nci Birleşiminin ikinci oturumunu açıyorum. Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır.

(Ad okunarak yoklama yapıldı)

KÂTİP - Toplantı yeter sayısı vardır Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; toplantı yeter sayısı vardır. Önce bir bilgiye sunuşumuz var. Onu yapıp derhal arkasından söz vereceğim. Yeni Doğu Partisi Gazi Mağusa Milletvekili Dr. Ahmet Kaşif'in sağlık izni istemi ile ilgilidir. Okuyun efendim lütfen.

KATİP -  
Cumhuriyet Meclisi Başkanlığı  
Lefkoşa

Hastalığım nedeni ile Genel Kurul çalışmalarına katılamayacağımı bildirir gerekli Dr. raporunu ilişite sunarım. Sağlık nedeni ile izinli sayılmamı arz ederim.

Dr. Ahmet Kaşif,  
Yeni Doğu Partisi Gazimağusa Milletvekili

BAŞKAN - Uygundur efendim. Gerekli izin verilmiştir.

Sayın milletvekilleri; söz isteyen var mı efendim?  
Sayın Ali Süha. Buyurun efendim.

ALİ SÜHA (Lefkoşa)- Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; her bakanlık kendi çapında hiç şüphe yok ki önemlidir. Ancak Ulaştırma ve Turizm Bakanlığı vatandaşın günlük yaşamında öyle etkindir ki posta çalışmazsa, zamanında telefonda bir arıza olursa, uçak rotar yaparsa, deniz nakliyatı zamanında gitmezse hiç şüphe yok ki ilk akla gelecek olan Ulaştırma Bakanlığımızdır. Biz bunun bilinci içinde olduğumuz için yapacağımız tenkitleri bakanlığın daha etkin olmasını sağlamak için burda konuşuyoruz.



Birimleri, teker teker aldığımız zaman, Plânlama ve İnşaat Dairesi bizim görüşümüz odur ki; her ülkenin kendi bir milli mimarisi vardır. Bu mimariyi yaşatmak önce devletin sorunudur. Devlet yardım ederse milli mimari ayakta kalır. Tabii milli mimariyi ayakta tutacak diye devlet ve hükümetler herşeyde milli mimariyi uygulamaz. Ama belirli yerlerde kesinlikle ondan da feragat etmez. Meselâ bir ülkenin kütüphaneleri. Bizim burada bulunan Kültür Merkezi gibi, kültür faaliyetleri yapılan kuruluşlar belediyeler, müzeler, belirli okul ve fakülteler o ülkenin milli mimarisini taşır. Biz bu milli mimariyi bir devre Mimar Kemal zamanında Anavatanda İş Bankasının Ankara'da binası, Gazi Eğitim binası gibi bazı kuruluşlar, hatta Evkaf apartmanları Ankara'da ve yine son zamanlarda İstanbul'da otel haline getirilen Tayyare Binaları, Aksaray'da veya Lâleli-Aksaray arasında bu binalarda fevkalâde Türk motifleri ve Türk mimarisi işlenmiştir. Ondan sonra korkunç bir kopukluk ve burada eğer bir kere daha İstanbul'a yolunuz düşerse, lütfen İstanbul Belediye Binasının, ana kent belediye binasının yanından geçtiğiniz zaman ne kadar büyük bir cinayet işlendiğini mimari açısından bir kere daha görürsünüz. O kadar büyük bir cinayet ki Beyazıt Meydanı gibi her taşı ve her santimi tarih kokan bir güzel meydana Silo gibi cıscıvlak acayip bir bina dikilmiştir ve bunun da adına belediye binası denmiştir. Bu büyük bir çirkinliktir ve büyük bir ayıptır. Aynı politikanın burada da izlenmesi gerekir.

Muhterem arkadaşlar; Lefkoşa, Mağusa hatta Girne'nin belirli yerleri her zerresi tarih kokan yerlerdir. Adanın en enteresan tarafları, bizim bölgede kalan bu şehirlerdedir. Özellikle Lefkoşa ve Mağusa. Bir zaman bir Alman ailesini gezdirdim. İzin alarak Türk tarafına gerek Mağusa, gerek Lefkoşa'ya. Neticede dendi ki; eğer biz Türk kesimini görmemiş olsaydık Kıbrıs'a geldiğimizde çoktan pişman olmuştuk. Bu insanlar Maraş'ın bir nevi cangıl haline sokulan çok isabetsiz bir politika ile Deve Limanındaki bir modern otelde kalıyordu. Ama otel, deniz, kum, nihayet belirli bir zaman turisti oyalar. Esas olan turistin Avrupa'da göremeyeceğini çünkü Avrupa'da onlardan çok daha güzeli var. Eğer güzellik kat ile sağlanacaksa, çok daha güzelleri var demektir. Ama siz milyarları harcasanız bu tarihi atmosferi bu şehirlerimize getiremezsiniz ve Lefkoşa'nın bugün küçümsemiş olduğumuz bu mimari tarzı fevkalâde caziptir herkes için, yerlisi ve turisti için. Bunu bozmamak lâzım ve özellikle Osmanlı mimarisi ile inşa edilmiş olan köşklerimiz ki her gün sayıları azalmakta ve ortadan kalkmaktadır, bunlar özellikle Lefkoşa'nın Surlar içerisine fevkalâde güzel bir atmosfer vermiştir.

Eskilik ayıp değildir. Ayıp olan pisliktir, kirliliktir. Temiz olan mesela İngiltere'de Vinsor'a gittiğiniz zaman Euton Koleje giderken 14 'üncü asırdan kalma bir ev var. koyvermiş tahtadan olan kirişleri, ama hepsi boyalı, tertemiz. Çok basit bina. İçeriye girdiğiniz zaman kırmızı halılar üzerinde size gümüş takımlarda çay servisi yaparlar. Demek ki eskilik öğünülecek birşeydir. Üzülecek birşey değildir. Mühim olan bunları temiz ve yıkımdan kurtarmak içindir. Her ne ise bu vesile ile bu duygularımı dile getirmek istiyorum. Ve en son Ağahan ödülüne namzet olarak Türkiye'de seçilen eser İstanbul'da bir firmanın yapmış olduğu ve tamamen Osmanlı, dış görünüşü itibarı ile Osmanlı Mimarisini uygulayan bir projedir. Ve Ağahan ödülünü de alabileceği iddiasındadır. Demek ki eskiye arkamızı dönerek, onları unutarak değil, üzerinde çalışarak modern mimariye bunları hazmettirmek lazım. Ben diyorum ki Ulaştırma Bakanının bilmiyorum tabii İnşaat Dairesinin **fonksiyonlarının** bugün nereye kadar genişlemiştir. Ama hiç olmazsa belirli kuruluşlarda söz sahibi olmak ve bu milli mimari açısından da kontrol edilmesi gerektiği inancındayım. Mesela Picadilly 'de bir bina yanmıştır. Tamamen ön cepheyi, kesinlikle dokunmadan arkasına bir inşaat yapmak suretiyle yüzünü de monte ettiler. Yani görünüş 1700'de bu Picadilly Meydanı ne konumdaysa iki binde de öyledir , inanırım. 2500'de de gene aynı olacaktır. Dolayısıyla bu eski eserlerimize azami dikkat göstermek mecburiyetindeyiz. Ve İnşaat Dairesinin yapabileceği bir fonksiyon varsa bunu büyük bir ağırlıkla yapması gerekirdi inancındayım.

Karayollarına gelince; Sayın arkadaşlar  
1974'de gerek ulaşım açısından gerekse iletişim  
açısından 1974'den sonra manzaramız fevkalade korkunçtu.

Mesela bir devre ben de narenciye ihracatı ile ilgilendim ve ilk defa bu ülkede narenciye sevkeden firmanın başındaydım. İlk defa Mağusa Limanına yabancı bandıralı vapuru getiren kişiyim. O günleri iyi yaşadığımız için biliyorum. Güzelyurt'dan Mağusa'ya telefon imkanı yoktu. Birşey öğrenmek isterseniz arabanıza atlar, Kalkanlı üzerinden Panağra Boğazı, Girne, Lefkoşa ve bu yolla Mağusa'ya gider söyleyeceğinizi söyler, öğreneceğinizi öğrenirsiniz ve tekrar aynı yoldan geri dönersiniz. Kesinlikle telefon yoktu. Ulaşım ise bu dediğim güzergahı takip etmek suretiyle Güzelyurt'a gider ve herhangi bir sevkiyat yapılırdı. Bugünkü yollarımız hele bu seviyede Lefkoşa ta Lefke'ye kadar olan kısım, fevkalade güzeldir. Bundan sonra Mağusa da oldukça düzelmiş ve daha da belki düzelecektir. Bu bakımdan, tamamen ekonomik olan ticari olan, bir büyük nüfus hareketini karşılayan yollarımız günden güne düzeltilmiştir.

Bu yollarda yalnız konan tahditler modası geçmiş tahditlerdir. Eskiden beri İngilizlerin uyguladığı 30 mil veya 30 mildir. Şimdi Km. derler, mil derler onu da bilmiyorum. 30 mil esasıdır. Bunlar, yolların bu anayolların köy içlerinden geçtiği devrelere rastlar. Elbette de köyün dar yolları içerisinde sürat veya sürat yapmaya imkan yoktur. Karşınıza çıkacak insan ve hayvanlar büyük bir tehlike olur.

Bu tahdidin esas nedeni o idi. Ama bugün bu kadar yolları düzelttik ve vasıtaların fevkalade tekamül ettiği, o kadar ki 1953-54'te bir arkadaşımız **wosley** diye yeni bir araba almıştı. Bu **wosley'nin** sürat saatinde 30 mil tam en üst kısımda idi ve 30 milden sonra tehlike, kırmızı işareti vardı. Yani 30 milin üzerinde artık tehlikeli sürate giriyorsun. Bugün manzara öyle değil. Bugün 90 km'dir ortada olan. Yani 180 km'ye kadar gösteriyor saatler. Şimdi vasıtalar bu kadar süratlidir diye biz alabileceğine sürat mi yapacağız? Ama makul bir sürat. Hiç olmazsa Lefke'den çıkıp da 30 mil, 40 mil; 30 mil 40 mil. Neyi koruyorsun? Boşuna bir enerji yakma ve hiçbir şeyi de önleyemezsin ve işin acaip tarafı komitede de söylediğim gibi gecenin 11'inde sizi, trafik yolunuzu keser ve sürat kontrolü yapar. Gece 24.00'ten sonra kırmızı-yeşil ışıklar Lefkoşa'da dahi kalkar. Değil taşra yollarında trafik polislerinin yolları kesmek suretiyle adam rapor etmesi. Bu bakımdan trafiğe sorarsınız, karayolları karışır; karayollarına sorarsınız trafik karışır. Ne ise, bu karmaşa ortadan kalkmalı, kimse yetkili bir kere daha bu yolların süratlerini yeni baştan ayarlama mecburiyeti hasıl olmuştur. Karayolları ile ilgili hiç unutmam özellikle ada için fevkalade hayati öneme haiz olan Güzelyurt-Lefkoşa yolunun inşaatında ve yine de inşaat derken bugünkü şekli ile değil, ilk araba yolundan biraz asfalt yola geçiş döneminde ve havaalanında yine karayollarından buraya gelen çok kıymetli bir vatandaşımız görev almıştı, Kemal Kafa diye biz biliyoruz.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Girne)(Yerinden) - İpsillatlı.

ALİ SÜHA (Devamla) - İpsillatlı. Bu kıymetli arkadaşımız fevkalade katkıları ile bir yerlere geldi. Biz zannediyorduk ki karayolları artık gelişmiştir. Ne ise mühendislik açısından mı, teknik açıdan mı, teknisyen açısından mı,

araç, gereç bakımından mı artık bir yerlere gelmiştir. Şimdi bu anayolların bundan sonra kalan kısımları anayollara açılan tali yollardır. Bu tali yolları da artık Sayın bakanın ve Hükümetimizin de himmeti ile ihalelerin Kıbrıs'ta yapılması ve buradaki teknisyenlere bu bilgiyi aşılama mecburiyetindeyiz. Hem kaynak aktarma bakımından insanlarımıza, hem de "know-how" unutturmamak bakımından bu ihalelerin artık Kıbrıs'ta yapılması gerektiği inancındayız.

Posta konusuna gelince iletişimin belki de en zahmetli veya ilk **prototipi** postadır. Ya ulaklar kanalı ile, ya haberleşme insanlık tarihi kadar eskidir. Çeşitli imkanlardan, duman çıkarmak suretiyle, posta çıkarmak suretiyle atlı olarak, yaya olarak muhabere taa Etiler zamanında toprak, biliyorsunuz, böyle küçük toprak tablalar üzerine yazılıp, yine toprak zarflara koymak suretiyle muhabere temin ediliyordu.

Şimdi tabii iletişimin özellikle telekoma kayması neticesi posta biraz tali derecede kalırmış gibi görünmekle beraber yine de öneminden birşey kaybetmiş sayılmaz.

Bizim bugünkü postamızın bazı huzursuzlukları, özellikle personel açısından yetersizliği ve bir de personele tahsis edilen araçların ki bunlar daha ziyade küçük motosiklet tipi şeylerdir.

Onların bile tamiratını devlet bazan yapamıyor ve postacının mütevazı bütçesine dayanmak sureti ile kendi kendine tamir ettirmeye gayret ediyor. Bu olacak, kabul edilebilecek bir şey değildir. Postacı zaten mütevazı olan maaşlarından tamirat beklemek kolay bir şey değildir, insafa da sığmaz. Bu bakımdan gerekli personelin mutlaka bu sektöre kaydırılmak sureti ile ve altlarında hakikatten bazı küçük araçların ve bilhassa motosikleti vermek sureti ile yayılan bu şehri, çok genişleyen bu şehre posta ancak bu şekilde adapte olabilir.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Girne) (Yerinden) - Harcı yükseltsinler, harçları yükseltelim daha güzel olur.

ALİ SÜHA (Devamla) - Aziz arkadaşlarım; az önce verdiğim misale telekom konusuna geliyorum. Daha evvel verdiğim misale bir tane daha göstermek istiyorum. 74'ten evvel Mersin'le konuşmak istediğiniz zaman CYTA'yı alırsınız, numaranızı yazdırırsınız ve dersiniz ki, Mersin'le şu numarayı konuşmak istiyorum, almak istiyorum. Bu sefer Kıbrıs Yunanistanı alır, Yunanistan İstanbulu alır, İstanbul Mersini alır ve siz sabah saat 8.00 de istediğiniz telefon size gece yarısından sonra 3.00. 3.30 de geldirdi. Bu kadar Anavatanla ilişkiler, iletişim öylesine güç ve o kadar güç ki insan telefonda konuşacağına, uçağa atlayıp bir Adana'ya gidip, görüşüp tekrar gelmesi çok daha pratikti bir telefon konuşmasından. Çok şükür bu günleri geride bıraktık. Hakikatten iletişim

fevkalade modern, bugün konuşamayacağımız herhangi bir dış ülke yok. Ama ne kadar acıdır ki bu kadar gelişmiş, bu kadar yatırım ve masraf yapılmış olan bu telekom kendi ülkemizde bir Lefke ile, bir Kum Köy'le irtibat kurabilmemiz telefonla o kadar tamamen şansa kalmıştır bir veya iki telefon onların da bakarsınız bir gün, iki gün geçer konuşamazsınız da ansızda düşürürsünüz. Böyle telekom sisteminin küçücük bu adayı yaygınlaştırılmaması hakikatten düşündürücüdür. Sayın Bakanın konuşmalarından öğreniyoruz ki, buna da bir çare bulma peşindedirler. Süratle çare bulunmalıdır çünkü Komitede de konuştuğumuz gibi bu konu para getiren bir konudur. Telefonun varsa devlete bir gelir sağlıyorsa demektir. Onun için bu konuda herhangi bir borçlanmadan dahi korkmadan bu servisi mutlaka ve mutlaka, aksi halde o bölgede yaşayan vatandaşlara bizim bilmem dünyanın neresinden konuştuğumuzu burada ilân etmenin hiçbir faydası yoktur ve anlatamazsınız. Lefkoşa ile konuşmayan vatandaş, Lefkoşa'dan Londra'yı almış veyahutta Amerika'yı almış o onu anlamaz ve anlamamakta da haklıdır. Bu bakımdan bu pürüzleri süratle kalkması gerektiği inancındayım.

Yine telekomun başaramadığı bir diğer konu da şudur. Şimdi Girne'de telefon vardır, modern telefona geçti, herkese güya telefon verecek falan, filan. Bir apartman, telefon istediği zaman, bütün ne bileyim nerde varsa oradan ta apartmana kadar olan alt yapıyı o vatandaşlardan bekliyorsunuz. Bu da oldukça bir az masraflı olduğu için herkesin hemfikir olması kolay bir şey değildir. Hemfikir olmadığı sürece de bu telefon bu oturduğu bu telefonu taktırmak imkânı yoktur.



Dolayısıyla biz diyoruz ki, telefon alt yatırımı yapmak suretiyle telefon taktıracak bayilerine onun kendisine düşen payı kadar fatura edilmelidir. Yoksa herkesin gönlü oluncaya kadar beklenirse çok uzun sürer. Yani şu var. Yapılan yatırımlar kanaatimce şu veya bu nedenlerden dolayı vatandaşa gerekli huzuru sağlayamamıştır. Gerekli imkanlar verilememiştir. Herşeyimiz tamam oynuyoruz büyük yatırımlarla ama, kendi iç bünyemizi bir türlü toparlayamadığımız kanaati doğuyor.

Aziz arkadaşlarım; ulaşımın önemi hakkında burada uzun uzun konuşmak değmez. Herkes bununla hemfikir. Evet uçak, uçakların gelişmesi, sürati hiç şüphe yok ki denizciliğin bazı sektörlerine, hepsine demiyorum, denizciliğin bazı sektörlerine darbe vurmuştur. Mesela Fransızlar İkinci Dünya savaşından sonra Atlantik'te kullanacakları fevkalade büyük ve güzel, muazzam bir vapur yaptılar ve adına SS France dediler. Bütün Fransız zevki ile döşenmiş fevkalade, şahane bir vapur. Ancak, servise koyduğu zaman Atlantik'i uçaklar geçmeye başladı, uçak sanayi gelişti ve dolayısıyla denizciliğin o turist kısmı, turizmi yapacak olan sektörü büyük darbe yedi ve Fransızlar bu vapuru çalıştıramadılar ve sattılar. Norveçliler aldı, onlar da daha dar imkanlar, Karaip'lerde falan kullanıyorlar. Bu doğru. Ancak asıl kargo denen, yani ülkeler arasında ticaretin temeli olan ihracat ve ithalat mallarına hiçbir rahatlama getirmiş değildir. Çiçekte elbette ki havayollarını tercih edersiniz. Ne bileyim, bazı

sebzelerde, onlar da sera sebzelerinde belki sürati sağlarsınız, ama büyük emtiada yine deniz taşımacılığı fevkalade önemlidir ve bu önemin de geçeceğine imkan ihtimal göremiyorum. Bu bakımdan deniz ulaşımı fevkalade önemlidir. Bizim gibi ada olan bir ülke için özellikle Anavatanla bu ulaşımı sağlamak fevkalade önemlidir. Hayat standardı açısından fevkalade önemlidir. Biz, bu kadar önemli olan bu sektöre, denizcilik sektörüne başından beri, 1974'ten beri devlet olarak, Hükümet olarak önem vermedik. Hiçbir Hükümet önem vermedi. Yalnız özel sektör birtakım teşebbüslere girmiştir. Onlar da hükümetlerden gerekli anlayışı görememişlerdir ve çoğu ya vazgeçmiştir, ya iflas etmiştir. Eğer Anavatanla olan ticari ilişkilerimizde bu kadar önemli, yani o duruma geldik ki biz taze sebzedden meyvaya kadar Anavatandan ithal etmek mecburiyetindeyiz. Bu mecburiyet bilhassa bir kere daha ulaşımın, deniz ulaşımının önemini artırmaktadır. Şimdi gönül arzu ederdi ki bugün Rumların geliştirdiği deniz filosu fevkalade boyutlara ulaşmıştır. Biz sadece kendi vatandaşımızın aldığı tek tük vasıtalara kendi Kıbrıs bayrağını çekerler. Fakat bir yabancı, bir Panama badıralı ile, bir İngiliz bandırası ile, bir Norveç bandırası ile bizim Kıbrıs bandırasının arasında sağlanan avantaj bakımından hiçbir fark yoktur. Dolayısıyla en azından bu teşebbüslere hem devlet bu sektöre kredileri ile yardımcı olmalı, hem de liman hizmetlerine karşılık almış olduğu harçları bağışlamak durumundadır ve daha bunun gibi üzerinde düşünülecek çeşitli süpvasiyonlarla deniz ulaşımının takviye edilmesi gerekir.

Yoksa bu hali ile yani amatör hali ile, işte bunun faydasına inanacak da burada böylece para yatırımı yapacak şekilde düşünürsek, bu fevkalade hatalı olur. 17 sene bu sektörün gelişmediğinin hakiki nedeni budur. Ayrıca Kıbrıs'la Anavatan arasında işletmeye konan deniz araçlarının da yaşı önemlidir. Hangi yaşta niye alıyoruz bunları da bir kontrolden geçmesi gerekir. Yoksa felaket bir defa karşımıza çıktıktan sonra, ondan sonra üzülmeğe işe yaramayacağı kanaatindeyim. Bu arada herkesin bildiği ve emin olun herkesin içten içe herkesin hak verdiği ve adeta "Evkaf'ın Su" meselesine dönen Girne Limanı meselesi vardır. Ben kişi olarak, tamamen alıp Girne Limanının neden çalıştırılmadığını bir türlü anlayamadım, anlatılanları da iyice anlayamadım. Bunlar pek köklü gerekçeler değildir. Biz Girne Limanı ikinci bir liman bizi en kısa yoldan Anavata'na ulaştıracak bir liman olarak görüyorduk. Hala saygımız var, bu liman yapmakla bitmez, limanın diğer kısımları var, çeşitli tesisleri var, şunlar var bunlar var. Ama hiç olmazsa yiyecek getiren tırları ki yiyecek taşımacılığı yapan tırlara Avrupa'nın her ülkesinde büyük kolaylıklar yapılır. Yani ne yapılır? En azından denir ki, Cumartesi Pazar karayollarında seyredemezler. Ama yiyecek taşıyan tırlar hafta yedi gün seyrüsefer halindedir, ona mani olmaz. Şimdi gerek yiyecek getiren tırların zaman bakımından bir an evvel hedefe ulaşması önemli iken, bir de uçak, bir taşımacılık sözkonusu iken, ille ki hepsini Mağusa Limanına tıkmakta bir fayda görmüyorum. Gerekçe olarak bize verislen, efendim Girne turistik yerdir. Mağusa? Mağusa daha turistikdir, Mağusa on defa daha kıymetli turistik bir yerdir Girne'den. E, peki onun kıyıları çok daha kıymetlidir,

plajları çok daha kıymetlidir. E, bunları düşünmeyen ve oradaki limana her türlü işletme ikmânını veren mentalite, Girne'ye en azından yiyecek taşıyacak tırlara çıkış izni vermemek izahı olmayan bir husustur. Bunu anlatmak da çok zordur. Bu bakımdan, Hükümetin, bir kere daha, bu konuyu ele alması ve en azından Komitede de anlatım sabrınıza dayanarak bir kere daha burada şey edeyim. Amerikan Reyisi Cumhuri.. Hafıza sayıflığı. Efendim?

SALİH MİROĞLU (Girne) (Yerinden) - Eisenhower mi?

ALİ SÜHA (Devamla) - Yok, yok en eski, Abraham Lincoln özür dilerim. Bir basit bir kasaba avukatı iken Misisipi üzerinde, liman, karşılıklı iki yere liman rolü oynayacak daha doğrusu bir köprü inşa etmek niyetindedir bir firma Vapur Firması buna karşı çıkar ve mahkemeye müracaat eder. Zamanın en meşhur avukatını tutar Vapur Firması ve mahkemede fevkalade güzel, edebi bir konuşma yapar ve der ki, çiçeklerin açtığı, baharın taptaze ağaçlara vurduğu bir devrede işte vapura binersiniz, pırıl, pırıl esen bir havada yolculuk yaparsınız. İşte romantik falan, filan. Şimdi o kadar güzel bir konuşma yapıyor ki Vapur Şirketinin meşhur avukatı, herkes acıyarak Linkol'ne bakarak acaba ne diyecek?

Sıra Lincoln'a geldiğinde dedi ki bu veciz ve edebi konuşmasından dolayı diyor avukatı tebrik ederim. Yalnız diyor konu gayet basittir. Bir nehri karşıdan karşıya direkt geçmek mi daha az zaman alır ve daha az masraflıdır, yoksa ; o zamanın sistemi Mississippi'den bir limandan biner diyelim ki Girne'ye gitmesi gerekir, Güzelyurt'tan taa gider Mağusa'ya, Mağusa'dan ondan sonra kara yolu ile Girne'ye gider. Yani bu kadar acaip şey. Şimdi, bir nehri karşıdan karşıya geçmek mi daha az zaman alır ve daha az masraflıdır, yoksa vapurla güzel dahi olsa, iç açıcı dahi olsa, romantik dahi olsa upuzun, bir günlük, iki günlük yol mu katetmek gerekir? Mahkemenin karar vereceği bu husustur dedi ve mahkeme Lincoln'un lehine karar verdi ve köprü yapıldı. Aynı şeyi anavatandan buraya gelmek Mağusa yolundan mı daha kısadır, yoksa Girne yolu mu daha kısadır? Bunun kararını Hükümet gayet basit olarak vermesi lazım. Ama eğer sendikal endişeler varsa, sendika kendi bölgesindeki menfaatlerini korur. Ama bir ülkeyi ekonomik açıdan mahkum edecek, pahalılığa mahkum edecek bir sistemi hiç kimseye empoze etmemesi gerekir ve bu bakımdan diğer bir önemli konu Girne limanını çalıştırdıkça oranın kadrosu da yavaş yavaş kurulur. Diğer eksik tesisleri varsa, onlar da tamamlanır ve bir gün bir felaket olursa, bizim tek kullanacağımız liman Girne limanı olduğuna göre onu da en azından hazır vasiyette tutmuş oluruz.

Geri kalan tarımsal ürünlerin kontrolü konusuna gelince ki, tarımsal ürün, ki Tarım veya Ziraat Dairesinde kontrol edilecek, edilebilecek durumdadır. Yani Girne'deki tarım uzmanı da bunu kontrol edebilir, Mağusa'daki de edebilir. Dolayısıyla yalnız tek bir kişi yalnız Mağusa'da vardır, yalnız o zirai kontrolü yapar diye bir görüşe katılmak mümkün değildir. Bu bakımdan Girne limanını açmak ve hiç olmazsa yolcu ile beraber yiyecek taşıyan TIR'lara müsaade edilmesi gerektiği inancındayım.

Sayın arkadaşlar; diğer ülkemizin çok önemli ulaşım dallarından bir tanesi de sivil havacılıktır. Hiç şüphe yok ki, bakın galiba Ercan Hava alanına 1990'da 21171 iniş yapılmış ve bu arada da 67.000'in üzerinde transit geçen uçağa servis verilmiştir ve bizim tek dış ülke ile en süratli ulaşım imkanımız da hava yolu ile. Şimdi, hava yolu bu kadar önemli iken kadrolarına bakıyorsunuz, mesela 1991'de hava saha kontrolörü 18, 1992'ye yine 18 kadro konmuş, münhal 18. Kule yaklaşma kontrolörü 10 tane münhal vardı geçen sene, önümüzdeki sene de 10 tane olacak. Yine mün hal adedi 10. Kısaca 18,10,8,2,2, bir sürü münhal-ler. Eletronik mühendisi 5 kadro, 5 münhal. Meydan, diğer bir konu da meydan itfaiyesi falan filan, şimdi ona da geleceğiz. Ne oluyor bu durumda? Rahat bir çalışma imkanı veremiyorsunuz. Bu kadar 67.000'in üzerinde gelip geçen uçağa servis veriyorsunuz. 2000'in üzerinde 3000'e yakın inişi kalkışı olan bu hava alanında kontrolör olarak çalışanlar ambale olmuştur.

Bir türlü terfi mekânizması işletilemedikçe ki bu terfi fazla bir maliyeti de yoktur. Ama bu terfileri yapmak sureti ile hem sizin öngördüğünüz birinci kademeyi almak imkânı doğuyor, hem de bu terfilerden doğacak münhalleri de almak sureti ile bir rahatlama getirilecektir. Bu bakımdan hakikatten sivil havacılığın üzerine eğilmek lâzım ve bilhassa terfi ve tayin mekânizmasını orada herkese geçirmek sureti ile bir ihtiyacı, %100 bir ihtiyacı gidermek lâzım.

Şimdi uçak alanı çok tehlikeli bir yerdir. Anons yapılır uçaklarda da, bir yere iniş yapıldığı zaman derler ki, lütfen şeye varıncaya kadar, transit salonuna girinceye kadar sigara yakmayınız dere. Yani nedir? Yangın en büyük tehlikedir sivil havacılıkta. Yangın tehlikesi en büyük tehlikedir. Şimdi bizim itfaiye münhallerimiz var, bunu dolduramıyoruz. Ama ne yapıyoruz tedbir olarak? Oradaki işçi grubuna bir eğitim verdik ve dedik ki sen de itfaiyecisin. Şimdi arkadaşlar bir yerde bir toplulukta, orada da bir pilot var, sivil giyinmiş pilot var. Arkadaş anlatır der ki, geçen gün diyor, öyle bir usta bir pilotla uçtuk ki olur şeye benzemez. E, nerden anladınız diyor pilot usta pilotla uçuş yaptığınızı? Böyle tereyağından kıl söker gibi bizi alana kondurdu diyor. Pilot da diyor ki, iyi pilot alana çok rahat iniş yapan pilot değildir. İyi pilot olayalar karşısında, pilotun takınacağı soğuk kanlı hal ve tavırdır önemli olan. Ve nitekim İngiltere' de bir sene evvel olan uçak kazasında sol motorda duman çıkmağa başladı, yangın da değil, belki yangın başlangıcı ama duman çıkmaya başladı. O devre dışı zaten kalıyor. Telaş içinde

pilot sağdaki sağlam motoru da durdurdu ve uçak düştü, tabii hepsi öldü. Yani demek rahat iniş meselesi değil, olaylar karşısında pilotların takınacakları soğuk kanlı hal ve tavırdır. Şimdi işçi getirdiniz, bir kursa tabii tuttunuz ve dediniz ki, işte vanası böyle açılır, bilmem hortum böyle tutulur dersin. Ama Allâh saklasın uçak kazası öyle çocuk oyuncağı, bir tarla yangınına benzemez. Uçak kazası fevkalade feci bir kazadır ve mesleği itfaiyeci olmayan insanların ne kadar sorumluluk alacağını ve hatta sorumluluk olsa bile bir vatandaş uğradığı bir kazadan dolayı devlete tazminat davası açabilir ve bu tazminatı kazanabilir de. Çünkü onun görevi değildir. Ama değil sadece işçi grubunun, hava alanında çalışan a'dan, z'ye müdürden, en alt kademeye kadar herkes itfaiye konusunda bilgili olması lâzım, o bilgiyi verirsiniz ama itfaiye ihmal edilecek bir konu değildir.

Diğer bir önemli konu da son zamanlarda çıktı, köpük konusudur. Komite ~~sağ~~masında köpüğün olmadığını, bunu yamadığınızı ben dile getirdiğim zaman, Sayın Bakan, hayır köpük makinemiz tamamdır, hiçbir sorunumuz yoktur dedi. Tekrar araştırdım, arkadaşlar bir tek araç var, bu bir tek araç ya köpüğü pistin üzerine bırakacak, pisti köpükleyecek ve pisti köpükledikten sonra tekrar gidip köpük alabilmesi için bir saatten fazla zaman geçecek. Ha şimdi olaya bir olay düşünün ki mecburi iniş yapmıştır, biz elimizdeki köpüğü sürdük pistin üzerine. Fakat buna rağmen yine uçak ya o köpüklü alana isabet ettirememiştir çünkü mecburi inişte ne olacağı belli değildir veya ettiği halde, indiği halde sürüklenmek sureti ile bir yangın başlangıcı. Şimdi düşünebilir misiniz bu köpük makinesi tekrar dönecek bir saatte dolmuş yapacak ve tekrar gelecek vaka yerine. Bu büyük bir felaketin habercisidir.



Bu konuya ciddiyetle eğilmek gerekir. Ama inşallah hiç lâzım olmaz. İnşallah on sene daha lâzım olmaz. Gerekmez. Ama gerekirse bilin ki bugünkü araç ve gereçle bunu başarmaya imkân ve ihtimal yoktur.

Aziz kardeşlerim; bu turizm konusu, hakikaten fevkalade önemli bir konudur. Tecrübemden biliyorum, kaynaklanıyor. Rumlar da bu hataya düşmüştür. Zannettiler ki turist deniz kenarında inşa edeceğiniz bir otelle savuşturulabilir. Turist bu değildir yalnız. Turist yerli halkla kaynaşmak ister. Yerlinin yaşantısını görmek ister. Bu bakımdan Rumlar çeşitli yerlerde tavernacılığı cesaretlendirerek bir yerlere gelmeye gayret ettiler. Turizmin de en önemli konulardan bir tanesi de özellikle turiste hitap eden mutfaktır. Bir mutfak iki yönüyle hazırlanır. Bir lokal yemekler dediğimiz yerli yemekler, bir de herkesin yiyebileceği beynelmilel veya Fransız mutfağı, ne mutfağı dersiniz deyin, karmasıdır bir menü. Şimdi buraya bir devir Arabistan'dan bazı misafirler geldi falan. Şimdi Arapa konan yemek, rosto, yanına haşlanmış, yaz günü, kutu bezelyesi, biraz da havuç. Bir gün yer, ertesi gün bu sefer fırın kebabı, yanına yine bezelye falan. Yahu diyor, sizin hiç mi sebzeniz yok. Hiç mi sebze yemeği vermezsiniz. Bizde sebze yok. Yapıştık iki şeyin üzerine, ya tavuk yanına bir kaşık bezelye takımından bir şey koyarsınız, ya rosta yaparsınız yanına biraz bezelye bir şey ve bu şekilde savuşturursunuz. Mutfak başlı başına bir kültürdür. Bu kültürü ihmal etmemek ve unutturmamak lâzımdır. Unutturmamak için de devlet kuruluşları ve bilhassa devletin cesaretlendirdiği turizmcilere yardımcı olmak mecburiyetindeyiz. Rumlar özellikle menülerdeki birinci

yemeği Kıbrıs kökenli yemekleri servis yapardı. Benim de tecrübem gösterir, mesela bir domates dolmasını her milletten insan yer. Grnmyle fevkaladedir. Tadıyla fevkaladedir. Diğer dolma tiplerinin, efendime söyliyeyim, diğer bazı kızartmaların, kabak kızartmaları, musakkalar, bunlar hep bizim milli yemeklerimizdir. Bunlar ne oldu? Bir devirde Kıbrıs yemeklerini ihtiva eden bir eser bulundu. Gösterdiler sorumlu bir arkadaşa, tabiri caizse, kaldır demiş, o şekilde daha da amıyane, kaldır demiş. Biz demiş Rumlardan yemek mi ğreneceğiz. Mesele Rumlardan, Türklerden yemek öğrenmek meselesi değil. Eline bir fırsat gelmişken, acaba rum ne gibi Türk yemeklerini bizden almıştır? Ne şekilde servis yapmıştır? Bu bilinci evvela araştırmak lâzım. Bizde bu bilinç yoktur. Ve bizim fevkalade mesela tava yemeği diye bir otelde gittik menü içerisinde tava da dedi. Bizde tavayı sipariş verdik. Tava yerine önümüze etli, biraz da soğanı olan bir pilav geldi. Kardeşim, ne zamandan beri tava ve sen dört - beş yıldızlı otel diye lanse ediyorsun, ne zamandan beri bu piriç pilavı tava oldu?

Yani uydurma, uyduruk birtakım şeylerle yemek servisleri yapıyoruz. Otellerimizde yemeye fevkalade önem vermek lâzım ve adam Kıbrıs'a geldiğinde anlatırken hiç olmazsa Kıbrıs'ın lokal yemeklerinden de tattı diyebilmeli.

Turizme fevkalade önem verdik. İyi bir noktaya kadar geldik. O da iyi. Ama yine diyorum ki artık turizm kredileri bugüne kadar yapılanlar yapıldı, inşa, tesis inşalarına kredilerin artık dondurulması gerekir. Kesinlikle dondurulması gerekir. Ve bu yatırım yapan yatırımcılara, bu yatırımlarının faydasını göstermek lâzım. Onlara çevirme kredisi şeklinde yardım ederseniz ediniz. Ama artık bu bangalov politikasını bir kenara itmeli, bir müddet bir sene iki sene, üç sene dondurmak suretiyle turizm tesislerinin devreye tam manası ile katabilecek. Şimdi yıldız almak yıldız vermek öyle zannedildiği kadar keyfi birşey değildir. Şimdi Napolyon ikinci defa evleniyor, terzi provasını yapar, dedi ki mabeyinciğe; nerde dedi kızkardeşlerim? İçerde ağlıyorlar. Ne demek ağlıyor, çağır gelsinler. Geldi iki tane kızkardeşi Napolyon'un hı hı ağlarlar. Ne oldunuz? E bizi diyor daha prenses ilân etmedin diyor. Çökün der. Çökerler karşılına Napolyon'un kapalarına vurur böyle pat pat. Hade der, prenses oldunuz gidin. Şimdi kafasına vura vura böyle pat pat sen de beş yıldızlı oldun, pat pat üç yıldızlı oldun denmez. Temizlik açısından nedir, sen ne gibi konfor getiriyorsun ve özellikle dekorasyon açısından Dome Otel'in lobisinin dekorasyonu yüz karasıdır. Üçüncü sınıf değil yani dördüncü sınıf bir Anadolu otelinde bu kadar pespaye halı kullanılmaz. Bu kadar pespaye perde kullanılmaz. Hangi beş yıldızlıdan bahsediyoruz? Temizlik durumları ne? Bunları açık açık teşir etmek mecburiyetindeyiz. Ya bu temizliğe azami titizlik gösterilir veya gösterilmezse gereken yapılır. Varsın bir hafta herhangi bir otel kapalı kalsın. Bu bakımdan turizme daha kararlı yürümek mecburiyeti hasıl olur.

Bu bakımdan bir de geziler esnasında şöyle bir şikâyet vaki olmuştur. Bunun doğruluk derecesini Sayın Bakana bırakırım. Kredişi tasvip edilen bir vatandaş ondan sonra krediyi almak

için müracaat ettiğinde dondurulmuş denmiştir kendisine. Peki o da kendi imkânları ile tesisini tamamlamaya gayret ediyor. Bu arada ansızın bir telefon Lefkoşa'dan falanlar geliyor, müfettişler geliyor sana sorulduğu zaman bu kredileri kullandın mı kullanmadın mı , sen kullandın de. Karşı taraf karşı çıkar kullanmadığın krediyi ne diye kullandım deyim diyor. Nihayet oraya hakikaten Anavatandan bazı müfettişler gelir ve bakılır ki bu kredi kullanılmamıştır. Bu teftişden sonra tekrar bir telefonla krediyi serbest bıraktık git tekrar kullan. Şimdi bu da devlet ciddiyeti ile bağdaşmaz. Eğer kredi veriyorsanız zamanını söyleyin kredinizi tasvip ettik iki ay sonra kullanacaksınız. Beş ay sonra koy buna kimse birşey demez. Ama böyle vermediğin krediyi verdin diye göstermek veya kullanılmayanın kredisi kullandırdı dedirtmek bu doğru bir hareket değildir. Bu bakımdan bizim arz etmek istediğimiz budur. Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Süha.

Söz isteyen var mı efendim başka? Sayın Bakan söz alacak mısınız efendim? Buyurun Sayın Bakan.

ULAŞTIRMA, BAYINDIRLIK VE TURİZM BAKANI MEHMET BAYRAM (Yerinden) - Sayın Akın söz istiyordu.

KENAN AKIN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Vazgeçtim.

MEHMET BAYRAM (Yerinden) (Devamla) - Çok kısa ve öz olarak.

BAYINDIRLIK, ULAŞTIRMA VE TURİZM BAKANI MEHMET BAYRAM -  
Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; Sayın Ali Süha Beyin gerçekten güzel konuşmasına teşekkür ederim. Tabii ki konuşmaları içerisinde mutabık olmadığımız hususlar var. Zaten mümkün değildir her söylenene mutabık olsak, herhalde fikir tartışmasından daha güzel şeyler çıktığı için daima fikirler birbirine uymuyor. Şimdi tabii o bahsettiği, son bahsettiği konuyu araştıracağım. Gerçekten çirkin bir hadise. Bir taraftan kredisi verildi diyor, bir taraftan kredisi onaylanmadı diyor, bir taraftan heyet geliyor, gidiyor ve tekrar kredisi veriliyor. Bunlar tasvip edilecek hususlar değildir. Bu kamu idaresine, devlet ciddiyetine bağdaşmayan hususlardır. Sayın Ali Süha kadar ben de bu konularda çok hassasım ve gerçekten gayri ciddi konuların mutlak surette giderilmesi lâzım devlette. Ve ayrıca turizm konusundaki mutfak, temizlik ve yıldız konusu, bir kere her şeyden önce bir dekorasyon, her şeyden önce gelen turiste hitap etme, servis, verilen hizmetin karşılığı, verilen hizmetin, hatta alınan paranın karşılığını verebilme meselesidir. Tabii ki bugün turizm dünyasına baktığımızda bütün turistlerin sorduğu şudur; verdiğimiz paranın karşılığını verecek misiniz? Soru ordan başlar. Dolayısıyla gerçekten tabii ki Kıbrıs Türkü turizme çok geç başladı. Tabii nedenleri malumdur. Dolayısıyla gerçekten bu sahada daha öğreneceğiniz çok konular vardır. Bir kere turizm kredisi konusunda kredilerin dondurulması ve tamamen şu anda durdurulması konusundaki görüşüne gelince, katılmak mümkün değil. Arkadaşlar, bugün sekiz bin yatakla turizm yapamazsınız. Bunu aklınızdan çıkarın. Bir kere sekiz bin yataklı pazarlama yapamazsınız. Bugün genelde ülkenin genel nüfusu, genel yapısı ve genel kaldırabileceği yatak sayısını ortaya koyduktan sonra, yani genel bir turizm plânlaması yaptıktan

sonra bu konuda karar vermek lâzım ki yapılan plânlarda bunun on beş bin civarında bir yatak veyahut da yirmi bin civarında en azami bir yatak olduğunu ortaya koyuyor. Dolayısıyla şu anda bizim altı bin beş yüz yatağımız var. Gerçekten yaşanan krizler dolayısıyla bugün sizin de burda dile getirdiğiniz gibi eldekiler bile gerçek hizmeti vermiyor. Şimdi bizim yeni uygulamamız tabii ki buna yakındır. Nedir? Şu anda başlatılmış ve devam eden altı - yedi tane tesisimiz var. Bu tesislerin suritle tamamlanması için gerekli kredileri onlara yönlendiriyoruz. Ama yeni müracaatlar yapılırsa onlara biraz beklemeyi tavsiye ediyoruz. Dolayısıyla yani bu konuda biraz görüş ayrılığımız var ama temelde aynı takdiği uyguluyoruz.

Şimdi Sivil Havacılık konusundaki münhaller yine ilân edildi. İtfaiyede dört - beş münhalimiz daha vardır. Onlar da bugünlerde doldurulmak için yetkiler verilmiştir. Gerekli şeyleri dolduracak. Yalnız siz de takdir edersiniz ki küçük bir hava alanıdır. Bugün köpük cihazı da vardır. Geçen akşam bir hadise zuhur etmek üzereydi. Yine hazırdı havaalanı, yine köpükleme hazırды. Yine iniş yapılacaktı gerekirseydi. Yalnız siz de takdir edersiniz ki tabii bunun ne tatbikatı yapıldı, ne de şeyi yapıldı dünyada. Yani bir uçak gövdesi üzerine indirilip de köpük üzerinde işte denendi, kaçtı kurtuldu, şeyi diye bir şey yok. Ama neyse bilimsel verilerle tekrar baştan biz tekrar bu köpük araştırışına ikinci bir araç alınabilir mi, miktarı nedir, fiyatı nedir diye ortaya koyduktan sonra bunu kesin bir cevap vermek durumundayız. Dolayısıyla, bir de şunu hatırlatmak isterim ki, gerçekten bu yılki programı eğer okumuşsanız, 92 yılı programında deniz ulaştırmasına teşviklerin getirileceğine dair hüküm vardır. Bu da sizinle aynı görüşte olduğumuzu ortaya koyan bir husustur. Gerçekten deniz ulaşımında teşvik getirilmemesi halinde deniz ulaşımının gelişeceğine ben de inanıyorum şahsen. Dolayısıyla bu yılki programa

bunu koydurduk. Devlet Plânlama Teşkilâtımız bu konuda araştırma yapacak. Ne gibi teşviklerin verilebileceği konusunu ortaya koyduktan sonra bunun doğrusunu yapacak. Teşekkür eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bakan.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Girne Limanı ne oldu Sayın Bakan?

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri;...

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - Girne Limanı ne oldu Sayın Bakan?

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Ulaştırma, Bayındırlık ve Turizm Bakanlığı Bütçesi üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

EKONOMİ, MALİYE, BÜTÇE VE PLÂN KOMİTESİ BAŞKANI  
SALİH COŞAR (Yerinden) - Dur bakalım, soru var Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sorunuz mu var efendim?

SALİH COŞAR (Yerinden) (Devamla) - Evet.

BAŞKAN - Buyurun sorun efendim.

SALİH COŞAR (Yerinden) (Devamla) - Sayın Bakan açıklama yapmadı Girne Limanı konusunda.

BAŞKAN - Buyurun sorun efendim burdan.

SALİH COŞAR (Yerinden) (Devamla) - Tabii, görüşünü duymak istiyoruz.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; şimdi biz şey açıkça ifade edelim.

SALİH COŞAR (Yerinden) (Devamla) - Kısıtlı olarak açılması talebi var Sayın Başkan.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Bir kere burda ne Girne, ne Mağusa, ne Lefkoşa, ne Güzelyurt meselesi değildir.

SALİH COŞAR (Yerinden) (Devamla) - Bölgecilik meselesi değildir. Ekonomi meselesidir.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Bu bölgecilik meselesi değildir. Bu doğrudan doğruya devletin...

OLGUN PAŞALAR (Lefkoşa) (Yerinden) - Ali Bey Girne Limanı ile ilgili bir soru sordu, daha yanıt almadı.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Efendim.

OLGUN PAŞALAR (Yerinden) (Devamla) - Girne Limanı ile ilgili bir soru sordu daha yanıt almadı.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Bu devletin bir politika meselesidir.

SALİH COŞAR (Yerinden) (Devamla) - Ekonomik politikasıdır.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Bu politikayı ortaya koyarken ne benim şahsıma, ne de herhangi bir benim mevkimde olacak bir adamın veya kişinin şahsında ve bağdaşan bir husus değildir. Bu doğrudan doğruya bir devlet politikasıdır. Bu politika ortaya koymuştur ve bu politika bugüne kadar uygulanmıştır. Eğer bu politikanın hükümette değişikliğe uğrarsa, bu Meclis de gerekli bilgi verir, saygılar sunarım.



BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bakan. Var mı efendim başka söz isteyen? Yok.

Sayın milletvekilleri; Ulaştırma, Bayındırlık ve Turizm Bakanlığı Bütçesi üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi bu bütçeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir. Hayırlı olsun.

Sayın Milletvekilleri; bugünkü görüşmeler tamamlanmıştır. Bütçe görüşmelerine program gereğince yarın saat 10.00'da devam edilecektir. Gündem 1, Başkanlığın Genel Kurula sunuşları. 2. Özel gündem. 1, Program 0.8. Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Bütçesinin görüşmesi. 2, Program 0.9. Tarım ve Orman Bakanlığı Bütçesinin görüşmesi.

Birleşimi burada kapatıyorum. Teşekkür ederim.

Kapanış saati: 15.37


1088/...

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ  
CUMHURİYET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

6 Aralık 1991

Sayın Milletvekilleri,

Cumhuriyet Meclisinin, aşağıda belirtilen gündemle yapacağı birleşime katılmanızı saygılarımla rica ederim.

  
Dr. Vehbi Zeki SENTER  
Cumhuriyet Meclis Başkanı  
Vekili

DONEM: II

YIL: 2

CUMHURİYET MECLİSİ  
12'nci Birleşim  
9 Aralık 1991, Pazartesi  
Saat: 10.00

GÜNDEM: :

I. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI.

II. ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER:

(1) 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısının (Y.T.No:130/2/91)

Saptanan Program Çerçevesinde Görüşülmesi.

1) Program 06; İçişleri, Köy İşleri ve Çevre Bakanlığı  
Bütçesinin Görüşülmesi.

2) Program 07; Ulaştırma, Bayındırlık ve Turizm Bakanlığı  
Bütçesinin Görüşülmesi.